

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 12.9.2025

7 | 25

Työnantajat
haluavat
työntekijät
takaisin
lähitöihin
s. 6

Yrjönen:
Israel käy sotaa
journalisteja
vastaan
s. 9

”Raivo repeää”
toistuvasti
Iltalehden
otsikoissa
s. 22

Dokumentaristi
Sami Kieksi tekee työtään
persoonallaan **12**

KUVA: OUTI NEUVONEN

Jonna Öhrnberg
luo kuvattaviinsa
kontaktin silmiin
katsomalla.

s.30

Satu
Pajuriutta
lähti
Hesarista
Kirkko ja
kaupunkiin.

s.33

Viestikoekekus-
tapaus ei ole
vaikuttanut
journalismiin,
sanovat
päätoimittajat.

s.20

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Suomalaista elokuvaa voi tehdä ja tukea vain Suomessa

Hyvin harva suomalainen tuotantoyhtiö tulee selviämään tuotannon kutistamisesta tällä mittakaavalla.”

Muun muassa näin Suomen elokuväsäätiö arvioi sitä, miten **Petteri Orpon** (kok.) hallituksen leikkaussuunnitelmat vaikuttaisivat elokuva- ja tv-alaan.

Hallitus kertoi syyskuun alussa aikovansa leikata opetus- ja kulttuuriministeriön jakamaa rahoitusta 7,8 miljoonaa euroa. Leikkaus kohdistuisi pääosin elokuvatuotannon tukeen.

Alan toimijat ja järjestöt ottivat uutisen vastaan järkyttyneinä. Sitä ei pehmentänyt, että melkein joka vuosi uhattuna oleva av-alaan 10 miljoonan euron tuotantokannustin on saamassa jatkoa.

Hallitus lupaa myös panna toimeen suoratoistopalveluiden maksuvelvoitteen, joka voisi tuoda Suomeen toistakymmentä miljoonaa euroa. Se voi tuoda alalle rahaa, mutta lähinnä sellaiseen sisältöön, jota suoratoistoyhtiöt haluavat tilata. Lisäksi rahaa tulisi aikaisintaan

vuonna 2028.

”Onko silloin enää tuotantoyhtiöitä ja ammattilaisia tekemässä kotimaisia elokuvia?” alan järjestöt varoittivat yhteisessä kannanotossaan.

Suomen elokuväsäätiön toimitusjohtaja **Lasse Saarinen** arvioi *Journalistin* haastattelussa (s. 8), että leikkaukset voivat pahimmillaan tarkoittaa jopa 200–300 työpaikan katoamista alalta.

HALLITUKSEN PÄÄTÖKSESTÄ TEKEE käsittämättömän se, että elokuva- ja tv-alaan tilanne on jo valmiiksi hankala.

Kentältä kantautuu tietoja siitä, miten moni tavallisesti tuotannosta toiseen hyvin työllistetty on nyt vailla keikkaa. Työttömiä on poikkeuksellisen paljon. Osa harkitsee vaihtavansa ammattia.

Silti alalta löytyy myös luottamusta tilanteen paranemiseen. Tässä *Journalistissa* esimerkiksi Parad Median toimitusjohtaja **Axel Högström**

KUVA: SAMULI IKÄHEIMO

Lahden hiihtomuseossa
kuvattu Etelä-Suomen
Sanomien päätoimittaja
Markus Pirttijoki kertoo
aikeistaan muuttua lahtelaiseksi.

s.10

Näyttää siltä kuin katoavat elokuva- ja tv-alan työt olisivat hallituksen silmissä leikkityöpaikkoja, tuottamatonta kulttuuripuuhaa.

kertoo (s. 26) yhtiönsä investoivan tuotantotilojen rakentamiseen – ei investoisi, ellei uskoi tulevaan.

Eikö juuri vaikeuksissa olevaa mutta tulevaisuuteensa orastavasti luottavaa alaa kannattaisi sitkeästi tukea yli vaikeampien vuosien? Nyt hallitus toimii juuri päinvastoin.

Ehkä pulmana on, ettei elokuva- ja tv-alan ahdinko näy isoina irtisanomisina. Työsuhteet ovat usein määräaikaista ja lyhyitä. Niiden päättymiset eivät kuohuta julkisuudessa kuin tehtaiden sulkeminen.

Näyttää siltä kuin katoavat elokuva- ja tv-alan työt olisivat hallituksen silmissä leikkityöpaikkoja, tuottamatonta kulttuuripuuhaa. Ajatus ei voisi kuitenkaan olla kauempana totuudesta: esimerkiksi av-alan tuotantokannustimen on laskettu tuottavan valtiolle enemmän verohyötyä kuin mitä se maksaa.

Leikkaus on vieläpä haluttu naamioida yrittäjien karsimiseksi, vaikka Suomen elokuväsäätiön jakama raha on kulttuuritukea.

Samaan aikaan oikeista yritystuista leikkaaminen näyttää vuodesta toiseen olevan poliitikoille vaikeaa, vaikka niiden suurimmat saajat ovat tuottoisia jättiyrityksiä.

HALLITUKSELLA ON VIELÄ aikaa harkita päätöstään uudelleen.

Tiede- ja kulttuuriministeri **Mari-Leena Talvitie** (kok.) lupasi *Helsingin Sanomien* haastattelussa tehdä parhaansa, jotta kotimainen elokuvatuotanto kärsisi hallituksen leikkauksista mahdollisimman vähän.

Myös Suomen elokuväsäätiön Lasse Saarinen sanoo olevansa toiveikas, että päätökset voitaisiin vielä perua.

Sitä sopii toivoa. Elokuväsäätiön nykyiset tukivarat eivät tahdo riittää kotimaisen elokuvan tukemiseen riittävällä tavalla. Säätiön tuki on edellytys sille, että laadukkaalla kotimaisella elokuvalla ylipäätään on tekijöitä.

Suomalaista elokuvaa voi tehdä vain Suomessa. ●

KUVA: SAARA TUOMINEN

Pinja Eskola on vammaisena toimittajana joutunut vastaamaan asiattomiin kysymyksiin, joita esittävät jopa työnantajat.

s.24

Försiktig optimism bland produktionsbolag – Svenska Yle ska köpa mer utifrån

s.26

Kannen/takakannen kuva: Heidi Piironen
Kuvassa Sami Kieksin lapset Adam ja Alvar.

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
12.9.2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 8/2025
ILMESTYY 10.10., AINEISTO 3.10.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Toimittajia koulutetaan liikaa media-alan tulevaisuuteen nähden, väittää Laura Saarikoski

Laura Saarikoski, teksti • Aapo Huhta, kuva

LAURA SAARIKOSKI

- 50-vuotias HS Säätiön yliasiamies. Aloitti tehtävässä toukokuussa 2025.
- Journalistiikan työelämäprofessori Tampereen yliopistossa 2024–2025. Veti Tekoälyn johtama uutistoimitus -tutkimushanketta professori Pekka Abrahamssonin kanssa.
- Työskenteli aiemmin Helsingin Sanomissa muun muassa päätoimittajana, toimituspäällikkönä ja Yhdysvaltain-kirjeenvaihtajana. Vuoden journalisti 2016.

Pudotus on kova, eikä se ole päättynyt. Viisitoista vuotta sitten Suomessa oli 9 624 toimittajaa. Vuonna 2023, jolloin uusimmat tilastot on julkaistu, vastaava luku oli 6 427.

Lukuun eivät ole ehtineet viime vuoden irtisanomiset eivätkä Yleisradion kevään muutosneuvottelut, joissa työntekijöitä vähennettiin noin 340.

Kovinta meno on ollut sanoma- ja aikakauslehdissä, joiden työpaikoista on lähtenyt Uutismedian liiton arvion mukaan 15 vuodessa yli puolet (5800:sta noin 2800:aan). Digi kannattelee pienempiä toimituksia kuin printti.

KYSE EI OLE VÄLIAIKAISESTA notkahduksesta. Mediamarkkinan ei odoteta enää kasvavan. Tämä johtuu pienenevistä ikäluokista ja muuttuneista mediankäyttötavoista. Tikkok on nuorten tärkein uutislähde. Tekoälymurros on vasta alussa.

Alma Median toimitusjohtaja **Kai Telanne** antoi keväällä aiheellisen myrskyvaroituksen. Hänen mukaansa tekoälyn ansiosta työt pitäisi voida tehdä viiden vuoden kuluessa puolella nykyisistä resursseista – tai kaksi kertaa enemmän ja nopeammin. Vaikka arvio ei sellaisenaan toteutuisi, se kertoo työnantajapuolen odotuksista.

Ovatko toimittajia kouluttavat oppilaitokset sitten vähentäneet aloituspaikkojaan?

Eivät: niitä on lisätty. Opetusministeriön tilastojen mukaan vuonna 2010 korkeakoulujen viestintätieteissä aloitti 302 opiskelijaa. Viime vuonna luku oli 418.

Suomen vanhimmassa toimittajakoulussa, Tampereen yliopistossa, journalistiikassa aloitti tänä syksynä 43 opiskelijaa, pari enemmän kuin keskimäärin. Tampereella on myös painetta lisätä aloituspaikkoja. Paine tulee hallitukselta, joka haluaa kasvattaa korkeakoulutettujen osuuden noin puoleen nuorista aikuisista.

Mutta miksi lisätä aloituspaikkoja alalla, jolla ei ole kasvunäkymää?

Johtaja **Jonna Korhonen** opetus- ja kulttuuriministeriöstä sanoo, ettei ministeriö sanele aloituspaikkoja, vaan tavoitteet tutkintojen määrälle asetetaan yhdessä korkeakoulujen kanssa. On niiden vastuulla miettiä, mihin tutkinto-ohjelmaan lisäpaikkoja tarvitaan.

Korkeakoulujen on kuitenkin vaikea leikata paikkoja, koska rahoituksen määrä on sidottu valmistuneiden määrään. Kukapa saisi omaa oksaansa?

MEDIA-ALAN TYÖPAIKKOJEN väheneminen on kiusallinen aihe. Alalle halutaan lahjakkaimmat opiskelijat. Se ei onnistu, ellei ala ole vetovoimainen.

Totta on myös se, että fiksut ja ahkerat pärjäävät aina – elleivät toimittajina, niin tutkijoina, virkamiehinä tai yrittäjinä. Korkeakoulujen viestintätieteistä valmistuneiden työllisyysaste on yli 80 prosenttia. Töitä siis on, vaikkei aina oman alan töitä.

Toimittajien yksilöllistyvät polut -seurantatutkimuksen mukaan noin puolet Tampereella ja Turussa journalismia opiskelleista on oman alan vakitöissä muutama vuosi valmistumisensa jälkeen. Puolet on joko epätyypillisissä työsuhteissa, siirtynyt muille aloille tai työttömänä.

Ammattikorkeakouluissa tilanne on vaikeampi kuin korkeakouluissa, mutta siellä muutokseen on reagoitu. Opetusministeriön mukaan ammattikorkeakoulujen median koulutusohjelmissa aloittaneita oli vuonna 2010 vielä 773, viime vuonna 502.

Se on yhä paljon. Vuosi valmistumisen jälkeen työttömänä on joka neljäs amk:ssa media-alaa opiskellut.

TÄNÄ SYKSYNÄ JUHLITAAN satavuotiasta toimittajakoulutusta Suomessa. Syytä juhlaan on: Toimittajan työ on toimivan demokratialle ehto. Media-ala tarjoaa yhä merkityksellisen uran.

Samalla on syytä sanoa opiskelijoille suoraan, että te kilpaillette työpaikoista, joiden määrä vähenee edelleen. Siihen kannattaa varautua miettimällä, mikä on se erityistaito, jolla erottua muista – ja tekoälystä.

Tätä olisi syytä myös opettaa. ●

Helsingin Sanomien visuaalinen journalisti Hanna Rihto työskentelee kolme päivää viikossa Sanomatalossa ja osan siitä ajasta yhdeksännen kerroksen yhteistilassa. "Siellä on parempi akustiikka kuin uutishuoneella. Ilmapiiri on rauhallisempi ja ihmiset tekevät töitä rauhallisesti. Ei ole keskustelua tai sparraamista."

Mediatalot haluavat työntekijät takaisin lähitöihin

Manu Marttinen, teksti • Heli Saarela, kuva

4,8

Syyskuussa valmistuvan ansiotutkimuksen ennakkotietojen mukaan freelancereiden vuosiansiot ovat nousseet keskimäärin 4,8 prosenttia kahdessa vuodessa. Vuonna 2024 keskimääräinen verotettava tulo oli 30 400 euroa.

Lähteet: Verian Group ja SJL

Herjaavan sähköpostin lähettäjän maksettavaksi tuli lähes 4 000 euroa **Ida Erämaan** kunnian loukkaamisesta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Helsingin Sanomien visuaalinen journalisti **Hanna Rihto** työskentelee Sanoma-konsernin etätyölinjauksen mukaisesti keskimäärin kolme päivää viikossa Sanomatalossa. Kaksi päivää menee etätöissä kotona.

Rihto työskentelee uutishuoneella, jossa on jatkuva puheensorina ja häly. Etätyöpäiville on jatkuva tarve.

”Meillä ei ole omia paikkoja toimistolla, joten keskittymistä vaativien töiden tekeminen on helpompaa kotona, kun saa työskennellä rauhassa”, Rihto sanoo.

VIIME AIKONA ERI alojen yritykset ovat viestineet vähentävänsä etätyöskentelyä. Myös mediataloissa suunta on takaisin toimistolle. Journalistin kartoituksen perusteella mediataloissa pakollisia lähipäiviä on keskimäärin kolme viikossa, kun aiemmin niitä oli yhdestä kahteen viikossa.

Mahdollisuus etätyöhön kuitenkin vaihtelee myös mediatalojen sisällä. Uutistoimituksissa ja -deskeissä lähityö on usein käytännössä ainoa vaihtoehto.

Esimerkiksi *Iltä-Sanomien* uutis- ja kuvatoimituksissa sekä uutisdeskeissä etätyö on mahdollista vain poikkeustapauksissa. Päätoimittaja **Johanna Lahti** sanoo, että muutenkin suurin osa lehden työstä tehdään toimituksessa.

Sanoma-konserni on lisännyt etätyötä koskevaan ohjeeseensa yhden lähipäivän viikossa.

”Meidän käytäntömme on nyt se, että toimistolla tulisi työskennellä viikossa enemmän kuin etänä. Sen lisäksi eri yksiköissä on täsmennyksiä: joko tiukennuksia tai löyhennyksiä”, Sanoman viestintäjohtaja **Hanna Johde** sanoo.

Samansuuntaisesti vastasivat muutkin Journalistin tavoittamat mediatalot tai toimitukset. Kaleva Median suositus on kaksi–kolme lähipäivää viikossa, mutta työnantaja voi myös ilmoittaa etätyön päättymisestä, jos esimerkiksi työntekijän työtulokset heikkenevät.

Selkeä poikkeus muista on MTV:n uutiset, jossa ei pahinta pandemia-aikaa lukuun ottamatta koskaan siirrytty etätöihin.

”Yhtiön virallinen linja on vähintään kolme läsnäpäivää viikossa, mutta uutistoimitus on oma lunksa. Työt tehdään täällä työpaikalla, koska televisiouutisia ei voi tehdä soittelemalla. Joustavuutta kyllä on, ja otamme ihmisten elämäntilanteet huomioon, mutta käytännössä 90-prosenttisesti kaikki ovat omien työvuorojen mukaisesti täällä töissä”, MTV Uutisten päätoimittaja **Ilkka Ahtiainen** sanoo.

Myös Yleisradiossa läsnätyö on lähtökohta. Uutiset ja urheilu -yksikön vastaava päätoimittaja **Panu Pokkinen** sanoo, että osa uutistoimituksen tehtävistä on sellaisia, ettei niitä voi tehdä etänä. Jos tehtävä sen mahdollistaa, etätyötä voi tehdä kahdesta kolmeen päivään viikossa.

”Vaikka läsnätyö on lähtökohta, mahdollistamme etätyön silloin, kun se sopii tiimin tai toimituksen arkeen. Sellaista tilannetta ei kuitenkaan voi olla, että joku tiimi ei olisi koskaan työpaikalla”, Pokkinen sanoo.

”Vaativien töiden tekeminen on helpompaa kotona, kun saa työskennellä rauhassa.”

Hanna Rihto, Helsingin Sanomien visuaalinen journalisti

AIKAKAUSLEHTITALOISSA ETÄTYÖ on yleisempää kuin uutismediassa. A-lehdissä lähipäiviä on viikossa vain kaksi. Niiden sijoittelusta toimitukset sopivat keskenään. Henkilöstöjohtaja **Anne Pallasteen** mukaan töistä sovitaan siellä, missä työt tunnetaan parhaiten.

”Emme elä sellaisessa maailmassa, että joku jostain antaa kaikille ohjeet”, Pallaste sanoo.

Otavamediassa etätyölinjaus on saman suuntainen kuin A-lehdillä. Henkilöstöasiantuntija **Marjatta Leino** sanoo, että Otavamedian toimitukset päättävät itse lähipäivistään. Ne suunnitellaan yhdessä etukäteen, jotta perusteet lähipäiville ovat selvät.

”Työryhmä miettii hyvin tarkoin myös sitä, mitä se tekee sinä päivänä. Sillä on merkitystä, miksi toimitolle mennään. Yleensä he pitävät toimituskokouksia, suunnittelupalavereja tai työpajoja. Meillä ei ole yhteistä, kaikille määrättyä päivää, vaan se on puhtaasti työryhmäkohtainen”, Leino sanoo.

Otavamedia poikkeaa selvästi muista mediataloista ulkomailla työskentelyn suhteen. Otavamedialla on mahdollista tehdä korkeintaan neljä viikkoa etätöitä EU-maissa sekä Norjassa tai Sveitsissä. Ulkomailla työskentelyyn on konsernitason ohjeet. Järjestelystä ei saa aiheutua lisäkustannuksia työnantajalle.

”Tämä lähtee meidän arvoajattelustamme. Jos henkilöllä on mahdollisuus työskennellä näissä määritellyissä maissa, niin ei sitä ole haluttu estääkään”, Leino sanoo. ●

”Aamulehti auttaa kotiutumaan Tampereelle, mutta kokonaiskuvaa maailmasta se ei tarjoa.”

Journalistin toimittaja Manu Haapalainen Journalistissa 1. syyskuuta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Erja Yläjärvi: Suomella on pitkä historia Puolustusvoimien kriittisen käsittelyn välttelmisestä. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Elokuva-ala pelkää menettävänsä jopa 300 työpaikkaa tukileikkausten takia

Manu Haapalainen, teksti • Jirina Alanko/SES, kuva

Hallituksen talousarvioesitys voi leikata tuotantotukea jopa kolmanneksella.

Petteri Orpon (kok.) hallitus esittää 7,8 miljoonan euron leikkausta opetus- ja kulttuuriministeriön jakamaan tukeen. Suomen elokuvasäätiön mukaan tästä 7 miljoonaa euroa leikattaisiin sen jakamista elokuvien tuotantotuista. Tämä tarkoittaisi tukien pienenevän noin kolmanneksella.

Leikkaus romahduttaisi Suomessa tehtävien elokuvien määrän jopa puoleen ja aiheuttaisi tuotantoyhtiöiden konkurssiaallon. Alan työpaikkoja leikkaus veisi noin 200–300 henkilötyövuoden verran, Suomen elokuvasäätiön johtaja **Lasse Saarinen** arvioi.

Hallitus tuntuu unohtaneen, että elokuvatuotanto tuottaa valtiolle rahaa, Saarinen huomauttaa.

"On oireellista, että tämän hallituksen aikana valtiovarainministeriö on lopettanut vaikutusarviointien tekemisen leikkauksista", Saarinen sanoo.

Tuotantotukien leikkauksen osuus olisi hallituksen suunnittelemien miljardin euron suuruisista säästöistä alle prosentin suuruinen.

Saarinen toivoo leikkauksien vielä peruuntuvan. Hallitus jättää budjettiesityksen eduskunnalle 22. syyskuuta.

"Hallituksella on vielä aikaa todeta virheensä", Saarinen sanoo.

Positiivinen uutinen av-alalle on se, että suora-toistopalveluiden maksuvelvoite kotimaisille tuotannoille etenee valmisteluun. Nämä maksut voivat kuitenkin nopeimmillaan ehtiä vuodeksi 2028. Ne eivät kompensoi nyt leikattavaa rahaa. ●

MTV ALOITTA MUUTOSNEUVOTTELUT

MTV aloittaa muutosneuvottelut, jotka koskevat koko MTV Oy:tä eli noin 390 henkilöä. Uhattuna on 45 työpaikkaa. Vähennystarve voi kasvaa, jos henkilöstö ei ota työnantajan suunnittelemissa työtehtäviä vastaan.

Yhtiön mukaan muutosneuvottelujen syyt ovat taloudellisia, tuotannollisia sekä toimintojen uudelleenorganisoinnista johtuvia.

Henkilöstölle muutosneuvottelut eivät tulleet yllätyksenä, mutta ajoitus ja laajuus tuli, sanoo MTV:n luottamushenkilö **Petteri Savolainen**. Edellisistä isoista muutosneuvotteluista on kaksi vuotta.

"Haavat ovat ehtineet juuri umpeutua, ja nyt taas ollaan löysässä hirressä kuukausi eteenpäin."

MTV Oy teki vuonna 2024 tappiota 13,5 miljoonaa euroa. Norjalainen Schibsted Media kertoi alkuvuonna ostavansa MTV:n.

Nina Erho

MEDIA-ALAN JÄRJESTÖT VETOAVAT PRESIDENTTIIN

Journalistiliitto, Päätoimittajien yhdistys, Medialiitto, Julkisen sanan neuvosto ja Toimittajat ilman rajoja -järjestö ovat jättäneet tasavallan presidentille **Alexander Stubbille** vetoomuksen, jossa vaaditaan Suomea käyttämään kansainvälistä asemaansa toimittajien suojelemiseksi Gazassa.

Israelin armeija surmasi elokuussa ilmaiskuilla kuusi Reutersin, Associated Pressin ja Al Jazeeraan journalistia ja media-avustajaa. Kansainvälinen Toimittajat ilman rajoja -järjestö on dokumentoinut yli 200 toimittajan kuoleman lähes kahden vuoden aikana.

Manu Marttinen

OIKAISUJA

Journalistin (6/2025) *Kouvolan Sanomia* käsittelevässä jutussa luki virheellisesti, että **Axel Malén** on tiedotusupseeri. Hän on siviili ja Karjalan prikaatin viestintäkoordinaattori.

Journalistin (6/2025) Sattuu tapahtuu -kirjoituksessa luki virheellisesti, että **Britney Spearsin** levy olisi ilmestynyt vuonna 2018. Oikea vuosi on 2008.

OSLON YLIOPISTO LANSEERASI POHJOISMAISEN ILMASTOJOURNALISMIPALKINNON

Oslon Metropoliliopisto ja Norjan Journalismi-instituutti ovat lanseeranneet uuden ilmastojournalismipalkinnon. Palkinnon tarkoituksena on esitellä pohjoismaista ilmasto- ja ympäristöjournalismia ja innostaa toimituksia ilmasto- ja ympäristökysymysten käsittelyyn.

Palkinto myönnetään vuosittain ilmastokysymyksiin keskittyvässä Klimapress-konferenssissa, joka järjestettiin ensimmäisen kerran elokuussa 2025.

Ensimmäisen palkinnon voitti Norjan yleisradio-yhtiö NRK, jonka vuonna 2025 julkaistu verkkotietokirja esitteli satelliittikuvia hyödyntämällä

Norjan luonnon laaja-alaista tuhoamista. Julkaisu on johtanut useiden hankkeiden keskeyttämiseen ja lakien ja säädösten tarkasteluun.

Manu Marttinen

Israel käy sotaa journalisteja vastaan

Inas Abu Maamar syleilee valkoiseen liinan verhottua pientä ruumista. Hän pitää sylissään Israelin ilmaiskussa kuollutta viisivuotiasta sisarentytärtään **Salya. Mohammed Salemin** palkitussa kuvassa valo on pehmeä ja suru syvä. Kuva ei pyri shokeeraamaan, mutta katse ei käännny pois.

Puolitoistavuotias taapero **Muhammad Zakariya Ayyoub al-Matouq** makaa äitinsä sylissä. Lapsen nahka on pingottunut selkänikamien ja kylkiluiden ympärille, vaipaksi on kiedottu musta muovipussi. Lukuisten lehtien etusivulla nähty **Ahmed Jihad Ibrahim Al-arinin** kuva tekee nälän käsitettäväksi tavalla, johon yksikään tilasto ei pysty.

Elokuussa journalisti **Mariam Abu Dagga** kuvasi **Khan Yunisin** Nasser-sairaalan ulkopuolella, kuinka sukulaiset kumartuivat 13-vuotiaan **Karim Qdeih'n** ruumiin ylle kädet pojan kasvoilla kuin kosketus voisi kutsua hänet takaisin.

Kuva jäi yhdeksi Daggan viimeisistä. Kaksi päivää myöhemmin hän kuoli, kun Israel iski saman sairaalan alueelle.

KUN TOIMITTAJAT TAPETAAN tai heitä estetään työskentelemästä, heikkenevät myös edellytykset tutkia sotarikoksia ja saattaa syylliset vastuuseen.

Lehdistönvapautta puolustavan yhdysvaltalaisen CPJ-järjestön mukaan Gazan sodassa on elokuun loppuun mennessä kuollut ainakin 197 journalistia ja mediatyöntekijää, valtaosin palestiinalaisia. Meneillään on historian eniten toimittajia tappava konflikti. Verisimpänä vertailukohdana voidaan pitää Irakin sotaa, jossa surmansa sai yhdeksän vuoden aikana hieman yli 200 mediatyöntekijää.

Israel käy Gazassa sotaa journalisteja vastaan.

Kuvat rikkovat sana sanaa vastaan -asetelman. Ne pakottavat päätoimittajat, päättäjät ja yleisön tunnustamaan sen, mikä on tehty näkyväksi. Kun jauhojen jakelu muuttui Gazassa verilöylyksi helmikuussa 2024, viittasi syvää paheksuntaansa ilmaissut ja oikeutta vaatinut Ranskan presidentti **Emmanuel Macron** juuri kuviin. Jopa Yhdysval-

lat vaati selityksiä, kun valokuvat tekivät tapahtuneen kiistämisen mahdottomaksi.

Israel ymmärtää journalismin ja kuvien voiman. Israelilaisen verkkojulkaisun *+972 Magazine* sen selityksen mukaan Israelin tiedustelupalvelun alaisuudessa toimii niin kutsuttu legitimointi-yksikkö. Sen tehtävänä on jopa keksiä todisteita, joiden perusteella Gazan toimittajia leimataan Hamasin taistelijoiksi ja samalla vaimentaa kansainvälisesti kasvavaa suuttumusta toimittajien kuolemista.

Elokuun alkupuolella Israel kohdisti iskun Gazan kaupungissa al-Shifa-sairaalan portilla sijainneeseen mediatelttaan ja surmasi **Anas al-Sharifin** ja hänen kolme Al Jazeeraalle työskennellyttä kollegaansa. Israel myönsi kohdistaneensa iskun juuri al-Sharifiin ja väitti hänen olevan Hamasin komentaja.

Mustamaalaamiskampanja oli alkanut sosiaalisessa mediassa jo ennen iskua. Al Jazeera, sananvapausjärjestöt ja YK:n asiantuntijat kiistivät Israelin väitteet ja tuomitsivat toimittajiin kohdistuneen tahallisen iskun.

PYRKIMYS HORJUTTAA toimittajien uskottavuutta sodan keskellä ei ole uusi.

Evgeniy Maloletkan ottamassa kuvassa pelastustyöntekijät kantavat raskaana olevaa naista paareilla raunioiden halki. Kun AP:n Maloletka ja Mstyslav Chernov kuvasivat Mariupolin synnyttys-sairaalan pommitusta maaliskuussa 2022, Venäjä väitti rakennuksen olevan Azovin tukikohta ja kuvissa esiintyvän naisen olevan kauneusbloggaaja, joka näyttelee kameroille.

Venäjän disinformaatioon ei länsimediassa juuri tartuttu. Media on kuitenkin paikoin ollut turhan innokas kertomaan imartelevia sankaritarnioita Ukrainasta. Vuonna 2023 *Iltalehti* poisti ukrainalaisen freelancerin 33 sotajuttua, kun jutuissa ja kuvissa havaittiin ristiriitaisuuksia. Faktat olivat jääneet tarkastamatta.

Toimittajien kannattaisi kysyä itseltään, miksi Israelin disinformaatio on saanut enemmän jalansijaa kuin Venäjän disinformaatio. ●

Markus Pirttijoki, 50

- *Etelä-Suomen Sanomien* päätoimittaja.
- Päijänne Median sisältöjohtaja ja Väli-Suomen median hallituksen jäsen.
- *Kainuun Sanomien* päätoimittaja 2013–2019.
- Työskennellyt myös MTV:n talouden ja politiikan toimittajana, uutisankkurina ja uutispäällikkönä sekä *Kauppalehdessä* ja *Aamulehdessä*.
- Ylioppilas 1994, Kuhmon lukio. Aamulehden Akatemian toimittajakoulutus 1997–1999.
- Harrastaa sienestystä ja koiran kanssa metsässä liikkumista, maakellarin rakentamista ja jääkiekkoa.
- Asuu Lahdessa. Perheeseen kuuluu vaimo, täysi-ikäinen poika ja 7-vuotias Isla-koira.

Et oikeasti halua tulla lahtelaiseksi, Markus Pirttijoki

Etelä-Suomen Sanomien päätoimittaja viihtyy Lahdessa, koska siellä voi liikkua kuin Kajaanissa.

Manu Marttinen, teksti • Samuli Ikäheimo, kuva

Ettarin päätoimittajilta ei ole tavattu edellyttää korkeakoulututkintoa. Maakuntalehtipomona pärjää ilmeisesti, kunhan on hyvä supliikki.

Vain supliikki ei riitä, kuten ei pelkkä tutkintokaan, vaan pitää olla kokemusta, näkemystä ja oikeanlaista asennetta. Lahti on vasta tuore yliopistokaupunki, joten ehkä seuraavalla päätoimittajalla on korkeakoulututkinto.

Olet aina halunnut olla alan töissä Helsingissä tai edes kotikonnuillasi Kainuussa. Lopulta jouduit tyytymään Lahteen.

Tykkään Lahdesta kovasti. Lahti on täydellinen yhdistelmä Kajaanista ja Helsinkiä: hyvät palvelut kuten Helsingissä, mutta liikkuminen on yhtä sujuvaa kuin Kajaanissa. Myös sijainti on ideaali. Täältä ei enää tarvitsisi muuttaa, jos taas tulisi jotain työkuvia Helsingistä.

Toimituksen johtamisessa on tärkeintä antaa muiden hoitaa päiväkohtaiset ratkaisut. Näin voit itse lukea lehden tuorein silmin ja antaa kollegoillesi palautetta jälkikäteen.

Päätoimittajan täytyy huolehtia resursseista ja siitä, että ihmiset ovat oikeissa tehtävissä ja luottaa heihin sekä juuri näin: ohjata palautteella toimintaa jälkikäteen.

Viihdyt Lahden Pelicansin jääkiekko-otteluissa vähintään yhtä hyvin kuin paikallisten yrityspomojen kekkereillä. Toimituksessa käy, koska siellä pitää välillä käydä.

Näissä hommissa täytyy viihtyä monenlaisissa tapauksissa. Tykkään toimituksessa käymisestä monestakin syystä: täällä on tosi hyvää ruokaa, hyvä porukka ja lisäksi huolehdiin toimituksen kahvi- ja maitohuollosta.

Toimituksessasi on neljä urheilutoimittajaa ja yksi kulttuuritoimittaja. Se vastaa käsitystäsi eri aihepiirien tärkeydestä.

Suhdeluku ei ole sama aihepiirien sivumäärissä. Ar-

vostan molempia, ja meillä kulttuuri kuuluu kaikille toimittajille. Urheilutoimittaminen vaatii isommat resurssit, koska raportoitavia ottelutapahtumia on enemmän. Teatteriesityksestä riittää yksi arviointi.

Parasta kulttuurijournalismia on, kun alaisesi haastattelee sinua radiossa suhteestasi lahtelaiseen Turo's Hevi Gee-huumoriyhtyeeseen.

Ei ehkä parasta journalismia, mutta juontajan hoksotimet olivat kyllä kohdillaan, kun hän järjesti minut pari tuntia haastattelun jälkeen laulamaan heidän keikalleen.

Innostuit kovasti Lahden datakeskusinvestoinnista. Pelkäätkö, että joku yli-innokas helsinkiläinen tutkiva toimittaja paljastaa jotain negatiivista kivasta hankkeesta.

Ehkä innostuin sitäkin enemmän Fazerin Lahti-investoinnista. Josko joku siitä keksisi jotain negatiivista, mutta ei vielä ole mitään kuulunut. Olemme mekin näistä hankkeista kirjoittaneet myös kriittisesti.

Olet aktiivinen sienisomettaja. Toivot päätoimittajakollegoiltasi samantyyliä postauksia, mutta nämä jaarittelevat yhteiskunnasta, journalismista ja muusta tylsästä.

Naulan kantaan! Koitan jakaa LinkedInissä firman asioita, X:ssä näitä tylsiä asioita ja Facebookissa henkilökohtaisia asioita, kuten tietoa sienistä ja maakellarini ei-edistymisestä.

Vietät vapaa-aikasi pääasiassa Kanta-Hämeen puolella Rengon mökilläsi. Viihdyt siellä, etkä oikeastaan halua tulla lahtelaiseksi.

Viihdyn Rengossa, mutta haluan silti tulla lahtelaiseksi. Olen kuullut, että se vaatii noin 20 vuotta. Olen toistaiseksi oppinut vasta yhden sanan Lahden "kieltä": taakke. D:n poistamista (Lahesta) vielä harjoittelen ja lihamuksia olen maistanut pari kertaa. ●

DOKUMENTIT

Sami Kieksi menee haastatteluihin omana itsenään. "En esitä toimittajaa tai dokumentaristia." ➔

Manu Haapalainen, teksti • Heidi Piironen, kuvat

Sami Kieksi haaveilee
tulevaisuudessa paitsi
ohjaavansa fiktiota, myös
palaavansa näyttelämään.

Rikollisuutta, huono-osaisuutta, synkkiä elämänkohtaloita. Kommandopipoon verhoutunut huumekauppias esittelee, kuinka amfetamiini laimennetaan kauppavahvuiseksi ja kertoo samalla, että kaman diilaaminen on palveluammatti. On tärkeää, ettei näytä asiakkaiden silmissä pelottavalta. Nuorisorikollisten porukkaan kuuluva alaikäinen poika esittelee jokapäiväistä aseistustaan.

”Tällainen ihan tavallinen machete-veitsi.”

Hyväksikäytön uhriksi lapsena joutunut nuori nainen istuu keittiön pöydän ääressä äitinsä kanssa, liikuttuneena siitä, että on selvinnyt raskaista kokemuksistaan. Onneksi heillä on toisensa.

Dokumentaristi **Sami Kieksin** Ylelle tekemän nimikokosarjan *Kieksin* ensimmäinen tuotantokausi (2025) vie katsojansa sellaisille syrjäkujille, joille moni ei normaalisti eksy.

Kieksin toinen kausi esitetään Ylellä vuoden 2026 keväällä. Aihekirjoa on jälleen kiusaamisesta rappiostriimaamisen kautta suomalaisen romanikulttuurin eri puoliin.

Kieksin ura on nuoruuden kokeiluvuosien jälkeen ja oman tyylin löydyttyä lähtenyt hyvään nousuun. Ylelle tehdyt, nuorten elämästä, ongelmista ja syrjäytymisestä kertovat dokumenttisarjat *Some Deep Story* (2016–2022) ja *Logged in* (2020) sekä *Kieksi* (2025–) muodostavat ainutlaatuisen ja yhtenäisenkin näkökulman nuorten ja nuorten aikuisten elämään 2020-luvun Suomessa. Kieksi on palkittu töistään muun muassa tv-alan Kultaisilla Venloilla ja valtion tiedonjulkistamispalkinnolla.

Kaupallisille kanaville Kieksi on tehnyt sarjat muun muassa **Jari Aarniosta** ja tsunamin uhreista. Syyskuussa sai ensi-iltansa ensimmäinen kansainvälinen tuotanto, HBO Maxille tehty *Most Wanted: Julius Kivimäki*. Haaveet ovat isoja ja tekemistä paljon.

Joulukuussa saa ensiesityksensä Kieksin uusi podcast-sarja lastensuojelusta. Hän on myös tuottajana ylivelkaantumista käsittelevässä sarjassa ja *Kieksin* kakkoskausi esitetään ensi keväänä.

”Aika lailla maksimissa ollaan, mitä yksi ihminen pystyy laadukkaasti tekemään”, Kieksi sanoo.

”Nyt pitäisi päättää, alammeko kasvattaa pientä tuotantoyhtiötämme vai mitä tehdään.”

SAMI KIEKSI, 35, ON TUONUT OMAA rikkonaista perhetaustansa esiin haastatteluissa, ja tekee joskus niin myös ohjelmissaan. Vanhemmat erosivat, kun Sami oli pieni lapsi. Äidin uusi mies oli toisinaan pelottava ja väkivaltainen. Samilla alkoi olla poissaoloja koulusta. Myöhemmin hän syyllistyi muun muassa näpistelyyn ja myymälävarkauksiin.

Kieksin mielestä toisten, katsojille ehkä vieraiden todellisuuksien näyttäminen on yhteiskunnallisesti tärkeää. Yhtä lailla tärkeää on, että näyttäminen ei mene sensaatiohakuiseksi tirkistelyksi. Siihen auttaa ohjaajan oma empaattisuus. Hän on aidosti kiinnostunut ihmisistään. Hän haluaa, toivottaa haastateltavilleen kaikkea hyvää jatkossa, pidättelee itkuaan.

Kieksin ohjelmat toimivat monella tapaa yhteiskunnan polarisaatiota vastaan. Hän esittää haastateltavat

kokonaisina ihmisinä. Heistä löytyy lämpöä, herkkyyttä ja haavoittuvuutta, vaikka he olisivat tehneet pahojakin asioita.

Omat kokemukset auttavat Kieksiä lähestymään huono-osaisia ja syrjäytyneitä – tai ”syrjään jääneitä”, kuten Kieksi itse sanoo. Haastateltavan on helpompi olla kameran edessä, kun haastatteli ymmärtää oma-kohtaisesti edes jotakin hänen maailmastaan.

Kieksin dokumenteista näkee, että haastateltavat luottavat häneen. Yhtä, aina toimivaa kaavaa tämän luottamuksen rakentamiseen ei Kieksin mukaan ole. Ihmiset on kohdattava aiheen ja tilanteen mukaisesti.

Tsunamissa seurattiin Thaimaan hyökyaaltokatastrofin selviytyjiä. Sen kaltaisissa seurantadokumenteissa on tärkeää tutustua päähenkilöihin hyvin jo ennen kuvauksia.

”Hengaan heidän kanssaan. Teen neljä tai viisikin tuntia taustahaastatteluja. Pohdimme, onko asioita, joita he eivät halua käsitellä ohjelmassa”, Kieksi sanoo.

Kipeiden kokemusten läpikäymiselle enakkoon on monta syytä.

”Minulle saatetaan puhua asioita, joita ei ole sanottu edes terapeutille. Tällaisia en voi mennä möllyttämään, kun kuvausryhmä on jo paikalla.”

Kieksin mukaan myös sanaton viestintä on tärkeää.

”En tyrkytä omaa taustaani, mutta luulen, että vaikkapa joku diileri aistii, että ehkä tuo ihminen on ennenkin nähnyt maailmaa.”

Osaksi kyse on siitä, millä tavalla kysymyksensä asettelee. Jos ihminen on kokenut rankkoja asioita, kaunisteleminen voi usein suututtaa.

”Koitan mennä suoraan asiaan. On parempi kysyä ihan arkisesti, että millainen se tilanne oli, kun sut raiskattiin.”

Kieksissä ohjaajan pyrkimys taas on ollut nimenomaan olla tutustumatta ihmisiin ennalta. Sarjassa halutaan tallentaa aitoja tilanteita.

”Myös minua dokumentoidaan, ja pyrin olemaan aito itseni. En esitä toimittajaa tai dokumentaristia. Saatan itsekin välillä yllättyä tilanteista.”

Esimerkiksi *Kieksin* ykköskauden huumekauppiaat ohjaaja tavoitti toimivasta salauksestaan tunnetun viestipalvelu Telegramin kautta. Ennen kuvauksia vaihdettiin vain teksti- ja ääniviestejä, jotta kohtaamiset saatiin sovittua.

Miten ihmeessä rikolliset saa suostumaan kameran eteen?

”Menemällä sinne missä he ovat”, Kieksi sanoo.

Siis Telegramiin.

”Aika pian mulla oli puhelimessa kaikkien Suomen isojen paikkakuntien diilausryhmät. Pistin sinne ryhmiiin viestiä, että hei, olen Sami Kieksi, teen dokumenttia, haluatteko olla siinä mukana.”

Osa postaukseen vastaavista totta kai haistattelee, osa nauraa, osa kehottaa painumaan helvettiin. Mutta jokainen postaus toi Kieksin mukaan myös useita vakavampia yhteydenottoja.

Pelottaviin tilanteisiin Kieksi ei koe kuvausryhmäänsä vieneensä. Usein jo viestitellessä on aavistettavissa, onko henkilö sekava tai arvaamaton.

”Emme hae shokkiarvoa, jotain tyyppiä heilumaan kamoissaan konepistoolin kanssa.”

AJANKOHTAISDOKUMENTTIEN ohjaamisessa yhdistyy elokuvaohjaajan ja journalistin työ. Television ajankoh-

Koitan mennä suoraan asiaan. On parempi kysyä ihan arkisesti, että millainen se tilanne oli, kun sut raiskattiin.

Sami Kieksi, dokumentaristi

taisdokumentit ovat *Journalistin ohjeiden* piirissä. Jatkuva eettinen pohdinta on aivan perusjuttu, Sami Kieksi sanoo. Liian lähelle ei saa mennä, haastateltavien kanssa täytyy koko ajan yhdessä miettiä, mitä asioita voidaan näyttää niin, että he eivät vaaranna omaa terveyttään tai henkeään.

Vaikka nuorisorikollinen haluaisi itse puhua rikoksistaan avoimesti, on ohjaajan tehtävä harkita, mitä voidaan näyttää ilman vaaraa, tai ilman kasvojen tai muiden tuntomerkkien sumentamista.

Eettiseltä kannalta tärkein asia dokumentaristin työssä on esituotanto. Kiusaamista, itsemurhia tai hyväksikäyttöä käsiteltäessä on tärkeää tehdä huolellista arviointia jo taustahaastattelujen ja valmisteleman työn aikana.

"Tietääkö ihminen, mihin hän aikoo osallistua? Ymmärtääkö hän, mitä haittaa dokumentissa olemisesta voi olla?"

Esimerkiksi 16-vuotias voi lain mukaan jo päättää itse mukanaolostaan dokumentissa. Kieksi kysyy alaikäisen päähenkilön luvalla myös vanhempien ja muiden läheisten mielipiteet dokumenttiin lähtemisestä.

Toisaalta kameran edessä puuhistaan kertova rikollinen voisi vahingossa saattaa itsensä vakavaan vaaraan esitellessään rikollisorganisaation toimintaa erehdyksessä liian avoimesti.

"Kohtaamistani rikollisista on tullut vahvasti olo, että he tietävät mitä he tekevät", Kieksi sanoo.

Kieksin huumekauppajakson isoimpia kamamääriä käsitellyt diileri ei esimerkiksi halunnut, että tatuointeja ja muita tuntomerkkejä sumennetaan.

Kommandopipostaan huolimatta huumekauppia selvästi ajatteli, että hänet tunnetaan jo muutenkin.

Kieksi olisi päässyt kuvaamaan isoihin suomalaisiin kannabiskasvattamoihinkin, mutta siihen vedettiin tuotannossa raja.

"Sinne olisi pitänyt mennä silmät sidottuina ja huput päässä. Siellä olisi ollut sitä tavaraa jo niin paljon, että en voinut riskeerata itseäni ja ryhmääni. Jotain voi aina tapahtua, eikä ihan kaikkea elämässä voi ennakoita."

Nuorempana hän olisi voinutkin lähteä kasvattamoon, näyttämiseen tarpeen takia, ehkä sen shokkivonkin.

"Ei enää. Minulla on oma perhe."

Jälkituotanto on esituotannon ohella toinen tärkeä eettisen pohdiskelun vaihe. Onko pakko näyttää päähenkilöä piikittämässä amfetamiinia? Missä on yhteiskunnallisesti arvokkaan tiedon ja mässäilyn raja?

Kieksi sanoo joskus kohtaavansa syytöksiä sosiaalipornosta. Sen ja laadukkaan dokumentin ero on syyseuraussuhteiden esittäminen, hän sanoo.

"Eli en tee niin, että haetaan mahdollisimman raflaavaa juttua ja kerrotaan päähenkilöstä kaikki epämiellyttävimmät puolet."

Syvämmän yhteiskunnallisen analyysin Kieksi jättää silti muille. Ohjaaja näyttää todellisuuden, mutta ei useinkaan kysy päättäjiltä, miksi asiat on päästetty tähän jamaan: Miksi raaka nuorisorikollisuus muutama vuosi sitten yleistyi, miksi huumeet vievät niin monet, ovatko yhteiskuntamme turvaverkot pettäneet, kun niin moni otetaan huostaan?

Moni haastateltava analysoi kyllä rikkinäisen tai väkivaltaisen kotinsa vaikutusta elämäänsä.

"Haluan antaa esimerkiksi nuorisorikollisten puhua dokumenteissani omalla äänellään, niin että katsoja saa kohdata heidät. Minusta se on itsessään arvokasta", Kieksi sanoo.

"En ajattele, että dokumenttini olisivat jotenkin journalistisesti ainutlaatuisia, ja että tietoa näistä asioista ei olisi saatavissa muualtakin. Mutta niissä on nimenomaan näiden ihmisten ääni. Toivon, että sisältö herättää tunteita ja ajatuksia myös päättäjissä."

ENNEN URAA POLARISAATION vähentämisestä kiinnostuneena ja *Journalistin ohjeisiin* sitoutuneena dokumentintekijänä Kieksi kertoo eläneensä etsikelyvaihetta. Vuonna 2015 hän vaikutti Ylilauta-keskustelupalstan taustalla, mikä nykyisyydestä katsottuna tuntuu yllättävältä.

Ylilauta tunnetaan äärimmäisestä toksisuudesta, avoimesta rasismista ja useiden nimimerkkien muihin kirjoittajiin kohdistuvasta kiusaamisesta. Toimittajia ja laatujournalismia Ylilaudalla halveksutaan avoimesti. Ylilauta soveltuu lähinnä niille, joille murha.infon keskusteluilmapiiri on liian suvaitseva ja Suomi24:n liian kohtelias.

Kieksi ei ole piilotellut Ylilauta-historiaansa, ja ottaa sen itse esiin myös *Journalistin* haastattelussa.

Tarkoitus oli muuttaa Ylilautaa, Kieksi sanoo nyt. Hän halusi rakentaa siitä uudenlaisen, yhteiskunnallisesti rakentavamman alustan. Tavoite oli Kieksin mukaan silloinkin polarisaation ja syrjäytymisen torjuminen.

Ajatuskulku vaikuttaa nyt kaukaa haetulta, mutta idea ei ole mahdottoman kaukana siitä, mitä Kieksi haluaa saada aikaan dokumenteillaan.

Ylilaudan kohdalla tavoite ei toteutunut, tietenkään. Tiet palstan omistajan kanssa erkanivat pian, koska näkemykset erosivat liiaksi toisistaan.

Sami Kieksi on kääntänyt vaikean nuoruutensa voimavarakseen. Hänen esikuviansa kuuluu kaikenlaiset ihmiset luontevasti kohtaava brittidokumentaristi Louis Theroux.

Minulla oli jonkinlainen pakkomiellekin Ylilautaan ja 3AM -ryhmään.

Sami Kieksi, dokumentaristi

Kieksillä oli viime vuosikymmenellä muitakin nettikeskusteluprojekteja – ja ilmeisen vakaa usko keskustelukulttuurin potentiaaliin. Esimerkiksi kiusaaminen vastainen Facebook-ryhmä 3AM kuitenkin kaatui vuonna 2017 ryhmän vallanneeseen nettikiusaamiseen.

”Ylilaudalle minut vetivät alun perin ihan vain musta huumori ja meemit”, Kieksi sanoo.

”Tunnistan, mikä siinä nuoriin vetoaa. Minulla oli jonkinlainen pakkomiellekin Ylilautaan ja 3AM -ryhmään. Kuljin niiden edustajana tapaamassa nuoria ympäri Suomea.”

Kieksin irtaannuttua Ylilaudasta alkoi henkinen joukkolynkkaaminen. Kieksistä on Ylilaudalla lukemattomia toinen toistaan ilkeämpiä meemejä ja valheita.

”Meemit ja joku homoksi nimittelyminen eivät haittaa, mutta joistakin valheista voi olla oikeaa haittaa elämälle”, Kieksi sanoo.

Kieksi ei koe, että Ylilauta-vaihe olisi hänen maineelleen rasite.

”Olen aina ollut tosi sinut menneisyyteni kanssa. Minun tarkoitukseni Ylilaudan kanssa oli hyvä. Sivusto on suosittu. Se olisi voinut tehdä myös paljon hyvää.”

Nettiprojektivaiheeseen liittyy Kieksin mukaan itsetutkiskelun ja itsensä etsimisen vaihe. Ammatillisen identiteetin löytymisen myötä sittemmin vahvuudeksi kääntyneet näyttämisen tarve ja itsepäinen päteminen uhkasivat hajauttaa huomion liian laajalle – kaikessa piti yrittää olla mukana, kuten Kieksi itse kuvailee.

”Ajattelin, etten ole arvokas ihminen, jos en koko ajan tekemiselläni todistele sitä.”

Pakkomielleiseksi Kieksi kuvailee myös tuolloista tarvetta auttaa ongelmaisia nuoria ja hengailla heidän kanssaan. Se kuitenkin johti lopulta ajatukseen *Some Deep Storyn* kiusaamisaiheisesta ykköskaudesta. Fiktiön ja draaman tekemisestä haaveillut, näyttämistäkin kokeillut Kieksi tarjosi ideoitaan fiktiosarjoiksi sinne tänne, mutta mikään ei ottanut lopullisesti tuulta alleen. Se otti koviin, vaikka kuvaajan töitä muiden tuotannoissa riittäikin.

”Ajattelin, että vattu aivan sama, lopetan nämä hommat”, hän sanoo.

Ja niin hän lopettikin. Vuoden päästä Yle kuitenkin aloitti Yle Folk -pienrahotuskampanjan ja Kieksi päätti kokeilla onneaan vielä kerran.

”Ylältä tuli päätös, että tehdään tämä. Kamera käteen, ja kuvaamaan *Some Deep Storyn* ykköskautta (2016).”

Kieksi ajautui dokumentintekijäksi.

”Huomasin, että pystyn tässä työssä hyödyntämään vahvuuksiani, kuten kuuntelemista.”

DOKUMENTTIOHJAAJAN TYÖ ON USEIN muutakin kuin ohjelmien tekemistä juuri itselle kaikkein tärkeimmistä aiheista. Kieksi oli *Journalistin* haastateltavana ennen Vastaamo-hakkeri Julius Kivimäestä kertovan uuden dokumenttisarjan lehdistöesitystä elokuun puolivälissä.

Most Wanted: Julius Kivimäki on Aller Studiosin tuotama, HBO Maxille tehty monikansallinen, neliosainen tilaustyö. Se on tyyliltään ihan muuta kuin henkilökohdaisen kautta yhteiskunnallisia kipupisteitä lähestyvä Kieksi. *Most Wantedissa* dramaattinen katalogimusiikki raikuu ja paisutteleva kertojanääni ennakoii tarinan hurjimmat käänteet moneen otteeseen.

Kivimäki-vyyhdin sekavuudesta huolimatta *Most Wanted* on lajissaan huolella tehtyä laatutyötä. Kieksi toivoo sarjasta käyntikorttia uusiin, ehkä vielä isompiin kansainvälisiin tuotantoihin. Dokumenttia tehdessään hän mietti ensisijaisesti kansainvälistä yleisöä.

”Tämä on sellaista jenkkityyliä, mitä Suomessa aina ei niin kauheasti arvostetakaan. Silti koen, että tämä on journalistisesti arvokas tuotanto, jossa on paljon faktatietoa.”

Kieksin mukaan myös *Most Wantedissa* on yhteiskunnallisesti kiinnostavat ulottuvuutensa, käsittelee sarja tietoverkkoistumisen varjopuolia, sitä mitä kaikkea pahaa netin kautta pystyy saamaan aikaan. Myös päähenkilössä on ainakin jotakin samaa kuin *Kieksistä* tutuissa syrjään jääneissä pikkurikollisissa. Vaikka Julius Kivimäki pyrkii elämään luksuselämään ja esiintymään huippumenestyvänä pintaliitäjänä, sen paremmin jatkuviin tietomurtoihin syyllistyminen kuin niiden amatöörimäinen toteutuskaan eivät anna kuvaa kovin vahvasta elämänhallinnasta.

Kivimäkeä dokumentin kerronta ei kuitenkaan pyri erityisesti inhimillistämään: hän on sen luokan rikollinen, että hänen kanssaan ei halata sarjan lopussa hyviä jatkoja.

”Mutta sarjaa tehdessä selvisi esimerkiksi, että hän on ollut aikaisemmin rankastikin kiusattu. Toisaalta hänellä on ollut taipumusta tuhoavaan käytökseen jo tosi nuorena”, Kieksi kertoo.

Kuten Vastaamo-oikeudenkäynnissä, Kivimäki ei sarjassakaan myönnä syyllisyyttään sen enempää Vastaamon tietomurtoon kuin muihinkaan rikoksiin.

”Iso ero Ylille tekemisämme sarjoissa kuvattuihin syrjään jääneisiin on siinä, että Kivimäen mielestä kaikki on muiden vika, yhteiskunnan tai muiden ihmisten.”

TYÖSSÄÄN SAMI KIEKSI ON usein tekemisissä huonosti voivien ihmisten kanssa. Dokumentin haastateltaville on tehty tai he ovat itse tehneet toisille pahaa.

Töiden voi uskoa jäävän pitkäksi aikaa pyörimään mieleen varsinkin, kun ohjaajan oma tausta ei ole se ehjin. Aktivoituvatko omat huonot muistot? Pääseekö kohtaamistaan tilanteista helposti yli?

”Jos olisit kysynyt *Logged inin* jälkeen, olisin vastannut, etteivät ne jää mieltä vaivaamaan”, Kieksi huokaa.

”Mutta nyt olen huomannut, että seurantadokumentit haastavissa elämäntilanteissa olevista ihmisistä käyvät joskus raskaaksi.”

Seurantadokumenttia voidaan tehdä esimer-

kiksi vuoden päivät. Työhön ei voi suhtautua niin, että ohjaaja on tavoitettavissa kahdeksasta neljään.

"Ne ihmiset ovat elämässäni esituotannosta alkaen ja vielä ohjelman julkaisun jälkeen. Ei heitä voi lempata kuvausten jälkeen. Heidän kanssaan pitää olla yhteydessä, valmistella ohjelman julkaisuun ja sen jälkeiseen aikaan."

Kieksi kertoo pitävänsä *Logged Inin* päähenkilöihin edelleen yhteyttä. Joistain on tullut läheisiäkin.

"Kyllä tässä aika paljon ihmisiä jo ympäri Suomea tuntee. Jotkut sanovat, että *täällä on yösija koska vain*."

Dokumentaristin uran aloittaneen *Some Deep Storyn* kiusaamistuotantokauden päähenkilöt ovat Kieksille erityisen läheisiä. Osalle kuuluu oikein hyvääkin, osalla "ei mene kauhean hyvin".

Yksi jaksamaan auttava asia on kutsumus, Kieksi sanoo.

"Koen, että varsinkin noissa Ylelle tehdyissä dokkareissa on taustalla jonkinlainen missio. Haluan tarjota ihmisille tietoa eri todellisuuksista, kun tässä maailmassa ihmisten kuplat ovat ennemmin erkanemassa toisistaan. Polarisoituminen kasvattaa turvallisuushkia yhteiskunnassa."

Hyvä dokumentti tarjoaa ihmiselle silmät sellaiseen paikkaan, mihin hän ei normaalisti näe, Kieksi määrittelee.

Mitä aiheita on vielä käsittelemättä?

"Pedofiilit", Kieksi sanoo silmää räpäyttämättä.

"Aika ei ole vielä ollut oikea. En pidä ihan mahdolltoimana saada ihmisiä puhumaan siitäkin omilla kasvoillaan. On olemassa paljon ihmisiä, jotka kärsivät erilaisesta seksuaalisuudestaan ja haluaisivat siihen apua. Sitten on taas heitä, jotka eivät halua muuttua, vaikka tekevät muille pahaa."

Eettinen pohdinta haastateltavien turvallisuudesta olisi tässä tapauksessa erityisen vaikeaa, Kieksi huomauttaa.

Toinen haave on fiktion tekeminen.

"Nyt tällä kokemuksella voisi jo saadaikin elokuvan tai draamasarjan aikaan."

Kolmas vielä toteutumaton unelma on aivan toista maata. Sami Kieksi haaveilee dokumenttisarjasta, jossa ei olisi varsinaista juonta lainkaan.

"Mentäisiin vaan kuvausryhmän kanssa jonnekin, tavattaisiin ehkä joku, kysyttäisiin, minne se on menossa, mentäisiin sen kanssa, ja niin edelleen, sattumanvaraisesti. Sitten siellä kohteessa tapaisi jonkun tyyppin, päätyisi liftaamaan Kajaaniin ja niin edelleen."

Kuulostaa upealta.

"Niin! Koska nykyään moni juttu myös pilataan sillä, että pitää olla tarkka konsepti." ●

Sami Kieksi, 35

- Syntynyt Finnsångissa, Ruotsissa. Asuu kihlattunsa ja kahden lapsensa kanssa Espoossa.
- Dokumentteja: *Some Deep Story* (2016–2022), *Logged In* (2020), *Toimettomat* (2020), *Pilluralli - itsenäistymisen vuosi* (2020), *Tapaus Aarnio* (2022), *Matti Nykänen - Elämä on laiffii* (2023), *Tsunami - Paluu paratiisiin* (2024), Kieksi (2025–), *Most Wanted: Julius Kivimäki* (2025)
- Tuotantoyhtiö: Revul Media Group

SINUSTAKO JULKISEN SANAN NEUVOSTON JÄSEN?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston varsinaiseksi jäseneksi ja hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen kolmivuotiskaudelle 2026 – 2028.

Julkisen sanan neuvosto JSN on media-alan itsesääntelyelin, joka käsittelee mediasta tehtyjä kanteluja, tulkitsee hyvää journalistista tapaa sekä puolustaa sanan- ja julkaisemisen vapautta. Neuvosto käsittelee myös toimittajan menettelyä tietojen hankinnassa. Neuvostossa on puheenjohtajan lisäksi 13 jäsentä, joista 8 edustaa mediaa ja 5 yleisöä. Neuvoston jäsenet valitaan neuvoston kannatusyhdistyksen (JusaneK) vuosikokouksessa kolmivuotiskaudeksi neuvoston taustayhteisöjen ehdotuksista. Neuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkio ja matkakulut. Journalistiliiton ehdokkaiden tulee olla liiton jäseniä sekä perehtyneitä ammattietikkaan ja Journalistin ohjeisiin. Valinnoissa painotetaan lisäksi koko neuvoston monipuolista ja tasapainoista kokoonpanoa.

Vapaamuotoiset hakemukset pyydetään toimittamaan **8.10.2025 klo 16.00** mennessä osoitteeseen salla.nazarenko@journalistiliitto.fi

Lisätietoa antaa kansainvälisten asioiden asiantuntija Salla Nazarenko, salla.nazarenko@journalistiliitto.fi, puh. 044 972 9791

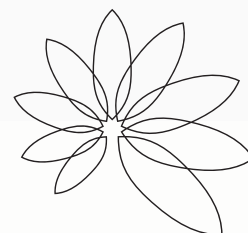

TOIMITTAJA-STIPENDIT

Haluatko uuden näkökulman uraasi, elämäsi ja maailmaan?

Hae Helsingin Sanomain Säätiön toimittajastipendiä jatko-opintoihin ulkomailla! Valittavana on lyhyitä ja pitkiä kursseja ulkomaisissa huippuyliopistoissa 2025-2026! Hakuaika päättyy 5.10.2025.

hssaatio.fi
stipendiblogi.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen säätiö. Sen tehtävänä on suomalaisen median ja laatujournalismin tulevaisuuden turvaaminen ja sananvapauden tukeminen. Säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä alan kilpailuihin. Median museo ja arkisto Merkki on osa Helsingin Sanomain Säätiötä.

Viestikoekekus-tuomiot eivät vaikuta journalismiin, arvioivat päätoimittajat

Nina Erho, teksti • Kari Sihvonen, kuvitus

Helsingin Sanomien vuonna 2017 julkaisemiin ja valmistelemiin juttuihin liittyvä niin sanottu Viestikoekekus-tapaus ei ole vaikuttanut Puolustusvoimia käsittelevään journalismiin.

Näin arvioivat sanomalehti Keskiuomalaisen, Ylen, STT:n ja Iltalehden päätoi-

mittajat. Journalisti kysyi heiltä Viestikoekekus-tapauksen vaikutuksista elokuun puolivälissä.

"Viestikoekekus, tiedustelu, on meille Jyväskylässä tuttu juttu, ja olemme uutisoineet siitä vuosien varrella paljon. Hesarin jutunteolla ja siitä seuranneella oikeusprosessilla ei ole meihin mitään vaikutusta", Keskiuomalaisen Pekka Mervola sanoo.

Ylen uutisten ja urheilun vastaavan päätoimittajan Panu Pokkisen mukaan Yle haluaa edelleen hankkia tietoa ja raportoida eri viranomaisten toiminnasta ja tekemisistä aiempaan tapaan.

"Journalismin tärkeä tehtävä on valvoa päätöksentekijöitä. Tapaus ei tuonut esille erityisiä tarpeita muuttaa toimintaamme Puolustusvoimiin liittyvissä aiheissa", Pokkinen sanoo.

STT:n **Minna Holopainen** arvioi, että pitkä oikeusprosessi on parantanut tietoisuutta muun muassa journalismiin liittyvästä lainsäädännöstä.

”Oikeusprosessin sivussa korkein oikeus teki lähdesuojaa merkittävästi turvaavan päätöksen.”

Korkeimman oikeuden joulukuussa 2019 antaman ennakkopäätöksen mukaan lähdesuoja suojaa tietoja, jotka voivat johtaa lähteen tunnistamiseen, vaikka ne eivät yksiselitteisesti paljastaisi lähdettä.

Journalismiin hän ei kuitenkaan näe oikeusprosessin vaikuttaneen. Samoilla linjoilla on *lta*lehden **Perttu Kauppinen**. Syyksi Kauppinen arvioi, että *lta*lehdellä ei ole ollut tekeillä *Helsingin Sanomien* Viestikookeskus-juttujen kanssa saman tyyppisiä juttuja.

”En näe, että tapauksella olisi vaikutusta kaikkiin Puolustusvoimiin kriittisesti suhtautuviin uutisiin. Olemme käsitelleet hyvinkin kriittisesti esimerkiksi Puolustusvoimien rikostorjuntaa. Jatkamme tällaisten asioiden uutisointia aina silloin, kun niillä on yhteiskunnallista merkitystä”, Kauppinen toteaa.

Hän vastasi *Journalistille* sähköpostilla, muut päätoimittajat puhelimesta.

HOVIOIKEUS TUOMITSI KESÄLLÄ kaksi toimittajaa turvallisuussalaisuuden paljastamisesta ja paljastamisen yrityksestä. Tuomion jälkeen esimerkiksi Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja **Eero Hyvönen**, Päätoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja **Antti Kokkonen** sekä Journalistiliitto ilmaisivat huolensa siitä, että etenkin journalistien juttujen valmistelusta annettu tuomio voi houkutella toimittajia itsesensuuriin. Hyvönen ja Kokkonen kommentoivat asiaa *Helsingin Sanomissa* 1. heinäkuuta.

Myös *Helsingin Sanomien* tutkivan journalismin ryhmän esihenkilö **Salla Vuorikoski** arvioi Facebook-päivityksessään 1. heinäkuuta tuomion lisäävän yksittäiseen toimittajaan kohdistuvaa painetta.

”Riskinä on itsesensuuri ja pelokkuus. Muuten: kuinka monta kriittistä juttua Puolustusvoimien johtamisesta, toiminnasta, korruptioepäilyistä tms. olette nähneet esimerkiksi seitsemän viime vuoden aikana”, Vuorikoski kirjoitti.

Journalistin haastatteleminen neljän päätoimittajan mukaan Puolustusvoimat on juttuaihe muiden joukossa. Juttuaiheet valitaan uutisarvon, kiinnostavuuden ja merkityksellisyyden perusteella.

Mervolan mukaan *Keskisuomalainen* tekee Puolustusvoimista tutkivaa journalismia, jos joku armeijaan liittyvä asia kiinnostaa ja vaatii selvittämistä. Hän ei muista tuoreita esimerkkejä

Puolustusvoimia käsittelevistä tutkivista tai kriittisistä jutuista.

Keskisuomalainen on aiemmin käsitellyt Viestikookeskusta jutuissa, joissa on kerrottu muun muassa, mitä siellä tehdään ja missä se sijaitsee. Näistä jutuista ei kuitenkaan ole koitunut seurauksia.

”Emme ole leimanneet salaisia dokumentteja” emmekä yrittäneet myydä juttua salaisten dokumenttien paljastusjuttuna, vaan kertoneet itse asiasta”, Mervola arvioi syitä.

”Oikeusprosessin sivussa korkein oikeus teki lähdesuojaa merkittävästi turvaavan päätöksen.”

Minna Holopainen, STT:n vastaava päätoimittaja

Panu Pokkisen mukaan Yle on viime aikoina käsitellyt sitä, miten tavalliset ihmiset joutuvat muuttamaan pois kodeistaan Puolustusvoimien tieltä. Se on myös uutisoinut epäasiallisesta käytäytymisestä ja onnettomuuksista Puolustusvoimissa.

”Pikaisella pohdinnalla en löytänyt sen kaltaista skruppua, minkä tyyppisiä esimerkiksi *Hesarin* [saamissa] asiakirjoissa oli, mutta kyllä meillä on tietopyyntöjä koko ajan sisällä ja Puolustusvoimiin liittyviä artikkeleita valmisteilla.”

STT keskittyy päivittäisuutisointiin. Siitä osa on kriittistä ja osa neutraalia. Tutkivien juttujen tekemistä harkitaan uutisarvon mukaan, jos ja kun niihin pystytään irrottamaan resursseja, Minna Holopainen sanoo. Viime aikoina STT on käsitellyt muun muassa mielenterveyssyistä keskeytyviä asepalveluksia ja armeijan johtamistapojen yhteyttä niihin.

*lta*lehti on tehnyt ”Suomen Nato-jäsenyyden ja Venäjän toiminnan vuoksi lukuisia omaan uutishankintaan perustuvia juttuja Suomen puolustus suunnittelusta ja varautumisesta”, Perttu Kauppinen kertoo.

Miksi nämä jutut eivät ole päättyneet puolustusvoimien hampaisiin?

”En osaa sanoa. Oletettavasti Puolustusvoimissa on katsottu, etteivät jutut ole olleet haitallisia Suomelle ja puolustukselle. Aiemminhan esimerkiksi uutisoimme Suomen hävittäjävalinnan ennen kuin asia oli julkinen. Ei siitäkään tullut mitään sanomista.”

VAIKKA PÄÄTOIMITTAJAT KIELTÄVÄT Viestikookeskustapauksen vaikutukset journalismiin, Yle ja STT ovat tarkastelleet sen johdosta journalistisen ohjauksen ohjeitaan.

Viestikookeskus-tapauksessa se, kuka juttujen julkaisemisesta päätti, jäi epäselväksi. *Helsingin Sanomien* vastaavana päätoimittajana vuonna 2017 toiminut **Kaius Niemi** ei saanut syytettä, ja toimittajien lähiesihenkilönä työskennelleen **Kalle Silfverbergin** syytteet hylättiin.

Panu Pokkisen mukaan *Hesarin* tapaus ei ole muuttanut Ylen ohjeistuksia, mutta niiden kattavuuden varmistaminen on ollut paikallaan.

”Haluamme luoda journalistiellemme varmuutta, että kun on selkeät toimintatavat ja niiden mukaan mennään, tuki toimituksen johdon puolelta on tosi vankka”, Pokkinen sanoo.

Minna Holopainen on lisännyt toimituksensa perehdyttämismateriaaleihin sen, millaiset asiat pitää tuoda päätoimittajan päätettäväksi ja puhunut päätoimittajavastuusta toimituksessa.

”Eli miten vastuunjako juridisesti menee ja mitä se toimitusprosessissa edellyttää. Ja mitä STT:n päätoimittaja vastuunkannosta lupaa.”

Pokkisen mukaan oikeuden päätökset herättävät tutkivissa journalistieissa huolta siitä, mitä ne tarkoittavat heidän työssään. Hänen mielestään toimituksella ei kuitenkaan ole jatkossakaan mitään syytä jättää kiviä kääntämättä ja asioita selvittämättä.

”Samaan aikaan kun meidän pitää varmistaa, että toimimme juridisesti oikein, meidän on tehtävä lain ja *Journalistin ohjeiden* mukaan mahdollisimman kriittistä ja hyvää journalismia”, Pokkinen sanoo.

Minna Holopaisen mielestä tuomioiden vaikutuksista journalismiin huolestuneiden on tärkeää huomata, mitä oikeusprosessissa käsiteltiin ja mitä ei.

”Siinä ei ollut esillä tilanne, jossa olisi paljastettu epäkohta tai kritisoitu Puolustusvoimia ja verrattu sitä sananvapauden kannalta salassapitosäännöksiin. Sellaista päätöstä, että epäkohtia ei saisi paljastaa, ei ole tehty oikeudessa. On tärkeää muistaa, että emme sido omia käsiämme enempää kuin oikeus”, Holopainen sanoo.

Helsingin Sanomien päätoimittaja **Erja Yläjärvi** kommentoi Viestikookeskus-tapauksen vaikutuksia *Journalistissa* 4. syyskuuta. Yläjärven mukaan oikeusprosessilla ei ole ollut suoranaisia vaikutuksia *Helsingin Sanomien* aihevalintoihin tai Puolustusvoimia käsitteleviin juttuihin.

Silti *HS* tai muutkaan tiedotusvälineet eivät ole hänen mukaansa juuri julkaisseet kriittisiä, Puolustusvoimien toimintaa ja turvallisuuspolitiikkaa laajemmin koskevia paljastusjuttuja. ●

Lue lisää: *Journalisti.fi*

Raivo repesi Iltalehden otsikoissa yli 70 kertaa – kysyimme miksi

Janne Flinkkiä, teksti • Heli Saarela, kuvitus

Raivo repesi Palestiina-kannasta. Iltalehden politiikan uutisen verkko-otsikko tulenarasta aiheesta pysäytti 30. heinäkuuta. Paloiko jonkun kansanedustajan pinna? Ryöstäytyikö jossain mielenosoitus mellakaksi?

Uutinen kertoikin normaalista poliittisesta keskustelusta: *Hallituspuolueilta perussuomalaisilta ja KD:lta tulee kritiikkiä sille, että Suomi on allekirjoittanut uuden vetoomuksen Palestiinan tunnustamiseen liittyen.*

Tietyllä tapaa lukijat ovat valinneet 'raivo repesi' -otsikon itse.

Niina Huuhtanen, Iltalehden uutispäällikkö

Kukaan ei ollut raivonnut. Varsinkaan raivo ei ollut revennyt.

Seuraavina viikkoina raivon repeily Iltalehden otsikoissa jatkui. Syyskuun 3. päivään mennessä raivo oli tänä vuonna revennyt jo 29 kertaa. Tahiti on kiihtynyt verrattuna koko viime vuoden 18 kertaan. Poliitiikan lisäksi raivo on revennyt kotimaan, ulkomaiden, tv:n ja leffojen, ruoka-artikkelien, eri urheilulajien sekä vedonlyönnin otsikoissa – yhteensä ainakin 78 kertaa. Muussa mediassa sanaparia on käytetty vain satunnaisesti.

Kielitoimiston sanakirja määrittelee sanan näin: kiihkeä, silmitön suuttumus, vimma, kiihko, hurjuus.

Elämme polarisoitunutta ja sotaisaa aikaa, mutta onko otsikkojen raivo todellista?

Kymmenien uutisten seasta nousee yksittäisiä aitoja silmittömän suuttumuksen hetkiä: *Raivo repesi Silja Europalla – raju joukkotappelu baarissa, sivullinen hakattiin, puukotus hyttiasastolla.*

Valtaosa väitetyistä raivon repeämisistä oli vain tavanomaista kansalaiskeskustelua, tunteikasta somereagointia tai anonyymia harmitusta esimerkiksi perinteisen ylioppilaslakin rinnalle tuodusta lippalakki vaihtoehtodesta.

Matemaattinen motiivi on selvä: "raivo repesi" lienee tehokas sanapari imemään uutiselle lisä-klikkejä. Mutta onko aggressiivisten tunneilmajien liioittelu journalistisesti oikein – ja mitä se tekee median uskottavuudelle?

ILTALEHDEN UUTISPÄÄLLIKKÖ Niina Huuhtasesta raivon määritelmä on otsikkokielessä laveampi kuin sanakirjassa.

"Mielestäni raivo ei ole pelkästään sitä, että joku tulee ja hakkaa sinut kadulla", hän sanoo.

Huuhtasen mukaan "raivo repesi" -ilmaisua voi käyttää esimerkiksi kiivaista verkkokommenteista.

"Somekeskustelussa ei usein olla kovin sivistyneitä ja ystävällisiä, vaan moni asia voi aiheuttaa kiehuntaa. Jos keskustelu on raivokasta tai jos meille on tullut artikkeliin kommentteja lukijoilta, jotka ovat raivoissaan, otsikko puolustaa paikkaansa."

Kaikilla Iltalehden osastoilla tehdään otsikoille AB-testausta. Kuten arvata saattaa, raivon repeily perustuu verkkoanalytiikkaan.

"Tietyllä tapaa lukijat ovat valinneet 'raivo repesi' -otsikon itse, koska se vaihtoehto oli heistä kiinnostavin. Testinhän voittaa otsikko, jota on klikattu eniten. Tosin ei se ihan niin suoraviivaista ole. Jos vaikka minä uutispäällikkönä en pitäisi voittajaotsikosta, voitaisiin vielä valita muu vaihtoehto."

Kesäkuussa 2025 Huuhtanen kirjoitti *Journalistiin* kolumnin, jossa hän perusteli niin sanottujen klikkiotsikkojen journalistista tehtävää. Hän linjasi näin:

"Oli otsikossa mitä tahansa, tärkeintä on, ettei lukijalle tule huijattu ja petetty olo. Rajansa on kuitenkin silläkin, kuinka suuri vastuu medialla on lukijan mielensä pahoittamisesta."

Nyt lukija voi päätyä raivo-otsikosta uutiseen,

Raivo repesi suomalaisten suosikkikoht Turisteja ammuttiin vesipyssyillä

Tuhannet ihmiset marssivat muun muassa Barcelonassa ja Palm Mallorcalla liikaturismia vastaan.

KOTIMAA

Raivo repesi uudesta yo-lakista: Nä perinteiset lakkivalmistajat reagoiv

Ylioppilaslakkeja valmistavien yritysten edustajat kertov uudesta lippismallista.

ULKOMAAT

Raivo repesi Nobel-gaalan ruuista – "Wo puuro" oli ruotsalaisille liikaa

Ruotsin Nobel-illallisilla tarjoiltu ruoka sai ruotsalaiset pöyristy

YLEISURHEILU

Tämä tuuletus oli liikaa – Raivo repesi vuotiaan tytön kohtalosta

Yhdysvaltalainen Clara Adams hylättiin tuuletuksensa vuok

KOTIMAA

Raivo repesi lankakaupassa: puikkoja paiskottiin pöydälle ja asiakkaat tunkiv väkisin sisään

tuusiohtaan Tom Ekströmin mukaan kaikki asiakk

KOTIMAA

Hullari-raivo repesi: Stockmannin verkkomyynti takkusi – "Miten meni noin nii kun haamun mielestä?"

Osalla asiakkaista ostoskori oli tyhjentynyt juuri maksutans siirtymässä osalle "h

VIIHDEUUTiset

Britney Spearsin ex-aviomies eteni urallaan Raivo repesi: "Senkin sika"

jonka raivokkainta antia on **Jani Mäkelän** (ps.) kritiikki **Elina Valtosen** (kok.) allekirjoittamasta julkilausumasta sanoin "Josko hoidettaisiin omat ongelmamme". Huuhtanen ei pidä sitä lukijan huijaamisena.

"Kaupallisessa mediassa otsikkojen pitää olla kiinnostavia ja houkuttelevia. Koska yksittäisellä jutullamme voi olla satojatuhansia lukijoita, kyse on enemmän tasapainottelusta kuin siitä, että voisimme olla vastuussa jokaisesta subjektiivisesta tulkinnasta", Huuhtanen sanoo.

JOURNALISTIN OHJEIDEN kohdan 15 mukaan otsikoilla on oltava sisällössä kate. Uutispäälikkö sanoo, että tasapaino on horjunut, jos ohje ei toteudu.

"Jos me kerromme otsikossa asian X, sen pitää myös löytyä jutusta, tai muuten otsikko joutaa roskiin. Jos puhuttaisiin raivon repeämisestä, kun kaksi ihmistä on loukkaantunut siitä, ettei hyllyssä ollut leipää, totta kai se menisi yli. Ei se ole tarkoituksenmukaista."

Huuhtanen uskoo, että lukijat tuntevat *Iltalehden* otsikointityyliä. Hän ei ole huolissaan siitä, että jatkuvasti repeilevä raivo alkaisi kärjistää yleisön käsitystä maailmanmenosta.

"Me olemme räväköitä ja houkuttelemme ihmisiä lukemaan juttujamme, mutta emme me pelleile otsikkojen kanssa silloin, kun ollaan oikeasti vakavien asioiden äärellä. Jos mietin esimerkiksi uutisointia **Eemeli Peltosesta**, en nähnyt hänestä mitään mysteeriotsikkoja. Mutta jos on joku kakkararivo uimahallissa, näkisin että silloin voi vähän hullutellakin."

Onko Iltalehdessä joskus toimittajan raivo revennyt otsikosta, joka hänen juttuunsa on deskissä tehty?

"Totta kai joskus tulee palautetta, mutta se on vähentynyt tosi paljon siitä, kun tulin itse töihin 2019. Linja on selkeämpi, ja nykyisin toimittaja saa usein nähdä otsikon ja kertoa mielipiteensä. Mutta kyllä, olemme kaikki ihmisiä, ja voimme olla eri mieltä. Olen itsekin joskus laittanut viestiä kollegan tekemästä otsikosta, että voisiko nyt vähän hillitä." ●

Toimittaja Pinja Eskola osaa kysyä vammaiselta asioita, joita vammaaton ei välttämättä osaisi. Hän haluaisi nähdä mediassa enemmän kuvia vammaisista henkilöistä ja juttuja, joissa ei käsitellä vain ongelmia ja esteitä.

Pinja Eskola on joutunut vammaisena toimittajana perustelemaan ammattitaitoaan – "Eräs päätoimittaja kyseli, osaako tuo edes kirjoittaa"

Annu Griñan, teksti • Saara Tuominen, kuva

Pyöratuolia käyttävän toimittajan ja aktivistin **Pinja Eskolan** uralle oli heti alussa tulla esteitä. Kun Eskola vuonna 2011 suunnitteli hakevansa Helsingin medialukioon, ilmeni, ettei hän pääsisi kaikkiin luokkiin sisälle. Suunnitelma täytyi muuttaa.

Hän hakeutui Tikkurilan lukioon ja ryhtyi kirjoittamaan koulun lehteen. Näin Eskola löysi journalismin.

"Kirjoittaminen on aina ollut osa minua. Jo lapsena ilmoitin haluavani isona kirjailijaksi", Eskola kertoo.

Tätä nykyä Tampereella asuva Eskola on aikuisiällä hankkinut monipuolista osaamista media-alalta.

Hän on tehnyt viestinnän ja kirjoittamisen opintoja kahdessa avoimessa yliopistossa, opiskellut käsikirjoittamista ja suorittanut Voionmaan kansanopiston journalistilinjaa. Tällä hetkellä hän on mediatutkimuksen maisteriopiskelija Tampereen yliopistossa.

Työelämää siirryttyään Eskola on törmännyt uusiin esteisiin.

"Olen kohdannut toimittajana räikeää ableismia. Erään lehden päätoimittaja oli esimerkiksi kerran kysellyt mululta, että osaakohan tuo vammainen edes kirjoittaa."

Julkisesti Eskola ei halua tarkentaa, mistä julkaisusta oli kyse.

Eskolasta on myös saatettu olettaa, ettei hän osaa tehdä journalistista juttua tai kysyä oikeita kysymyksiä.

"Se on raskasta ja tiedän, etten ole ainoa vammainen toimittaja, joka on joutunut kuuntelemaan tätä urallaan", Eskola sanoo.

ABLEISMI TARKOITTAÄ, ETTÄ vammaisuus nähdään yhteiskunnassa synonyymina huonommuudelle. Vammaisen ihmisen pätevyyttä tai kykyä toimia eri tehtävissä saatetaan kyseenalaistaa ja vammaisia ihmisiä syrjiä.

Vammasta kerrotaan herkästi tragediana ja henkilöstä selviytyjänä.

"Ensin olin yksin ja epätoivoinen, kunnes voimaannuin", Eskola parodisoi.

Tämänkaltaisen inspiraatioporno on vahingollista. Vammaisen tehtävänä ei ole toimia inspiraationa muille eikä kaikki ole kiinni vain omasta asenteesta.

Silti osa vammaisistakin toimittajista sortuu kliseisiin. Eskola arvioi, ettei moni välttämättä uskalla haastaa toimituksia, mutta kyse saattaa olla myös sisäistetystä ableismista, jolloin henkilö ei ole sinut oman vammansa kanssa.

”Jos haastateltava ei koe jotain esteeksi, älä kirjoita siitä esteenä.

Pinja Eskola, freelancetoimittaja

"Itse olen joskus käynyt päätoimittajan kanssa ennakkokeskustelun siitä, mitä aiheita en tuo haastatteluun ja miksi, kun kyseessä on vammainen ihminen."

Haastateltava saattaa esimerkiksi pelätä jutun henkilökohtaisia seurauksia tai vaikutuksia viranomaispäätöksiin, jos esimerkiksi hänen vammaispalveluhakemuksensa on vielä käsittelyssä.

ESKOLA TIETÄÄ, MILTÄ tuntuu istua pöydän toisella puolella, sillä hän on kokenut haastateltava.

Ensimmäisen palkallisen toimeksiantonsa freelancerina hän sai, kun häntä jututettiin vammaisten ja pitkäaikaissairaiden *Tukilinja*-lehteen. Hän tiedusteli toimittajalta, miten pääsisi myös itse kirjoittamaan.

Tukilinja on edelleen hänen pitkäaikaisin työllistäjänsä.

Eskola on vuosien ajan kirjoittanut järjestö- ja aikakauslehtiin, muun muassa *Trendiin* ja *Tulvaan*. Näissä on hänen mukaansa ymmärretty monimuotoisuuden, representaation ja yhteiskunnallisuuden merkitys.

"On ilahduttavaa, miten muissa kuin vammaisalan lehdistä tartutaan aiheisiin, jotka murtavat ennakkoluuloja", Eskola sanoo.

Vammaisten ja vammattomien välille tarvitaan lisää keskustelua. Tämä on Eskolan mielestä hyvä muistaa myös toimituksissa. Vammaisaiheita ei kannata aina antaa vammaiselle toimittajalle.

"Uskon, että osaan kysyä vammaiselta haastateltavalta asioita, joita vammaaton ei ehkä osaisi. Se ei kuitenkaan tarkoita,

ettenkö voisi kirjoittaa myös muista aiheista."

MERKITTÄVÄ OSA ESKOLAN ajasta kuluu toimittajan työn ohella yhteiskunnalliseen aktivismiin, kuten omiin tuotantoihin ja puhekeikkoihin. Hän kirjoittaa *Kynäniekan salaiset mietteet* -blogia ja ylläpitää *Kynäniekka*-tiliä Instagramissa. Niissä hän käsittelee mielenterveyttä, vammaisuutta ja seksuaalisuutta.

Vuonna 2021 Eskola kouluttautui seksuaalineuvojaksi. Pian starttaa toinen kausi *Rampaseksiä*-podcastista, jonka tuotantoon hän on saanut apurahaa Tukilinjalta. Ensimmäiseen tuotantokauteen hän sai Väinö Tannerin säätiön kustantamana studiotilan. Podcast on kuunneltavissa kaikilla vapailla alustoilla, kuten Spotifyssa.

"Tarkoitus ei ole kertoa siitä, miten vammaiset panee, vaan tuoda esiin, että kaikilla on mahdollisuus toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan ja rikkoa kulahtaneita, kapeita käsityksiä halusta ja haluttavuudesta."

Eskola tunnistaa itsessään journalistiminän ja aktivistiminän. Ne ovat kaksi eri asiaa, mutta antavat syötteitä toisilleen.

Millaisia neuvoja journalisti-minä antaisi kollegoilleen?

Eskolan ensimmäinen neuvo on pitäytyä haastateltavan itsensä käyttämissä termeissä ja määritelmässä omasta vammastaan.

"Jos haastateltava ei koe jotain esteeksi, älä kirjoita siitä esteenä. Älä myöskään kirjoita, että haastateltava kärsii, ellei hän itse ilmaise tilannettaan niin."

Eskola ymmärtää, että jutuilla halutaan saada aikaan reaktioita. Kaivamalla esiin vain negatiivisuutta toimittaja päätyy vahvistamaan ikäviä yleistyksiä.

Jos haastateltavalta tulee tarkistuskierroksen jälkeen palautetta, Eskola kannustaa pohtimaan, voisiko mahdollista lisänäkökulmaa vielä integroida juttuun. Jos ei, hän pohtisi, voisiko aiheesta kirjoittaa erillisen kommentin.

Journalistin ohjeet linjaavat, ettei journalistista päätösvaltaa saa luovuttaa toimituksen ulkopuolelle, mutta myös, että jokaisen ihmisarvoa on kunnioitettava. Esimerkiksi terveydentilaa ei saa tuoda esiin leimaavasti tai halventavasti.

Tärkein neuvo tulee kuitenkin tässä: älä passivoi. ●

Försiktig optimism bland produktionsbolag efter stormiga år – Svenska Yle ska köpa mer utifrån

Lina Laurent, text • Meeri Utti, foto • Heli Saarela, grafik

Hanna Lämsä ursäktar ordan och ställer undan en vattenkanister, några knippen med kablar, en discoboll och annat smått och stort. Vi befinner oss i Parad Medias utrymmen i centrala Helsingfors och någon riktig oreda känns det verkligen inte som för en utomstående.

En vägg täcks av hyllor för inspelningsutrustning, snyggt sorterade och vid en soffgrupp spelades nyligen ett nytt inslag för programmet *Efter nio* in.

Hanna Lämsä är producent på Parad Media där hon jobbat sedan 2013. Hon började som praktikant medan hon fortfarande studerade på yrkeshögskolan Arcada. I dag jobbar hon både som producent för olika produktioner och som redaktör för produktionsbolagets kanske mest kända program, *Efter nio* som sänds på Svenska Yle sedan 2014.

”Jag upplever att jag har ett betydelsefullt jobb. Jag vill vara med och skapa berättelser och göra olika människors röster hörda. Jag tror att det är viktigt för demokratin och behovet av berättelser och olika röster kommer inte att försvinna”, säger Lämsä.

Under åren har hon sett film- och tevebranschens toppar och dalar. På Parad Media övervägde ledningen i början av året permitteringar för att balansera bolagets ekonomi. Det blev inga permitteringar men bolaget slöt ett lokalt avtal med de anställda om förkortad arbetstid och lägre löner. För Hanna Lämsä innebar det att gå ner från heltid till 80 procent men lönen sänktes inte lika mycket.

”Det är klart att jag som arbetstagare önskar att situationen skulle vara sådan att det finns heltidsjobb för alla och att det sedan skulle vara på arbetstagarens initiativ att

jobba mindre.”

Lämsä ser ändå det här som en mer hållbar lösning än eventuella återkommande permitteringar. Hon konstaterar samtidigt att ändringen var okej för hennes egen del eftersom hon redan tidigare funderat på att gå ner i arbetstid.

”Om vi inte hade framtidstro skulle vi inte plöja ner hundratusentals euro i att bygga en ny studio och nya produktionsanläggningar men det gör vi.

Axel Högström, Parad Medias vd

PARAD MEDIAS VD Axel Högström säger att läget i dag är aningen ljusare än i januari.

Då talade han om en perfekt storm och förutspådde att Parad Medias omsättning 2025 skulle minska med 50 procent jämfört med 2024. Ekonomiskt osäkra tider kombinerat med nedskärningarna på Yle, Finlands filmstiftelse, Avek (Centret för främjande av audiovisuell kultur) och nedgången i beställningar från nationella och internationella strömningstjänster betyder tuffa tider för finländska produktionsbolag och professionella i branschen.

”Vi tvingas bära konsekvenserna av nedskärningarna och jobbar just nu inte för fulla cylindrar”, säger Högström.

Parad Medias ekonomi påverkas dessutom av att man tvingas flytta från Georgsgatan 18 då G18, som ägs av Svenska folkskolans vänner, ska genomgå en omfattande renovering.

”Om vi inte hade framtidstro skulle vi inte plöja ner hundratusentals euro i att bygga en ny studio och nya produktionsanläggningar men det gör vi”, säger Högström.

Han säger att bolaget framförallt känner ett ansvar mot arbetstagarna och att bolaget vill vara en betydande arbetsgivare och uppdragsgivare också i framtiden.

”Trots rådande ekonomiska och politiska läge måste vi tro att Svenska Yle fortsätter existera och producera och vi har ett ömsesidigt beroendeförhållande”, säger Högström.

PÅ YLE PÅGÅR HÖSTENS pitchrunda som bäst – Svenska Yle fick kring 70 idéer, av vilka en handfull går vidare till produktion, berättar **Christoffer Forssell**. Han är chef för kultur, drama, fakta och programinköp på Svenska Yle.

Om läget i branschen säger Forssell att Svenska Yle fortsatt som tidigare när det gäller inköp från externa produktionsbolag – trots sparprogram och omställningsförhandlingar. Han tror att framtiden inte är så dyster som många tror just nu.

”Vi hade aldrig någon svacka och lade aldrig inköpen på paus eftersom vi hela tiden vetat att vi snarare får press på att öka inköpen än att minska”, säger Forssell och syftar på tiden kring årsskiftet.

Pressen att öka inköp kommer från den parlamentariska arbetsgrupp som i fjol

Hanna Lämsä planerar produktioner med kollegan Charlotta Bergqvist som returnerar material till Parad Medias förråd.

fastställde att Rundradion ska öka sina inköp av inhemska produktioner från oberoende producenter. Inköpen ska ökas med 15–20 procent fram till 2030 jämfört med genomsnittet av motsvarande köp 2021–2023.

Forssell är en av nyckelpersonerna som bestämmer vad Svenska Yle ska erbjuda publiken och vem som ska få producera det innehållet.

”Många bolag, framförallt mindre bolag, är jätteberoende av oss. Om Svenska Yle inte beställer något på sex månader så har de kanske ingenting att syssla med under den tiden.”

Men – beroendeförhållandet är ömsesidigt.

”Att vi jobbar med många produktionsbolag och också med små bolag ger en helt annan mångfald än vad vi annars kunde ha i vårt innehåll. Det gäller både programmakare och dem som ses och hörs i våra kanaler.”

Ser man på vad Yle önskar att de externa produktionsbolagen ska erbjuda just nu handlar det i synnerhet om innehåll för en ung publik. I Yles specifikationer till externa bolag har man listat vilken typ av program man vill köpa för att förnya utbudet: ”manusdriven realityshow som engagerar, rolig fakta och underhållning med samhällstema, stäng av hjärnan crazy komedi, en inspirerande hjälte och innehåll som växer fram ur spelens värld”.

”Det kan upplevas att vi är för fixerade på yngre målgrupper men där har jag alltid försökt poängtera att vi inte ska sluta göra innehåll för en mera mogen publik. Vi poängterar de yngre för att vi har luckor i vårt utbud och inte uppfyller vårt uppdrag tillräckligt bra”, säger Forssell.

Hur ser du på din roll som portvakt?

”Det är klart att vi som beställer innehåll har ett jättestort inflytande på vad publiken i sista hand får och

vad som händer inom marknaden, men det är aldrig jag som ensam beställer något.”

Vid pitchtillfällena medverkar förutom Forssell både en ansvarig producent och en partner från medier och utgivning. Innehållsbesluten fattas av flera personer, Forssell ansvarar för den ekonomiska biten.

TAGE RÖNNQVIST OCH RASMUS TÅG, produktionsbolaget Eva Lingons ägare, möter upp genom ett videosamtal. Rönnqvist jobbar i Vasa och Tåg i Helsingfors. **Marcus Landgärs** är också med i företaget, alla tre har rötter i Österbotten och det syns i företagets produktioner, av vilka många har en förankring i Österbotten.

Eva Lingon är ett av de produktionsbolag som är väldigt beroende av Svenska Yle. De senaste åren beskriver Rönnqvist som beklagliga, med ”väldigt lite fuzz och buzz”. Eva Lingon har ändå hela tiden haft jobb, just nu gott om jobb.

”Vi har hela tiden satt ut en massa krokar, aldrig gett upp och legat i. Vi har utvecklat innehållet, till exempel reality för att inte ha alla ägg i samma korg”, säger Rönnqvist.

Eva Lingon står bland annat bakom realityserierna *Pilsnerraggarna* och *Lejondrömmen*. Just nu jobbar de med produktionen *Vecka-vecka* och snart släpps serien om Terjärv FBK – *Bränder och jäkelskap*.

Alla är produktioner som passar väl in på Yles önskelista till externa produktionsbolag.

”Innehåll för unga är något vi hållit på med länge”, säger Rönnqvist.

”Men vi försöker följa specificeringskorten. Ganska sällan pitchar vi något som är utanför dem”, säger Tåg.

Hur ser då framtiden ut för Eva Lingon?

”Vi är ganska nöjda med där vi är. Vi satsar oss själva och använder ganska mycket frilansar, med en kärngrupp som ofta är med. Det är en passlig mängd arbete för att hållas mentalt i skick och ekonomiskt flytande”, säger Tåg.

Innan vi avrundar måste namnet på produktionsbolaget få en förklaring. Rönnqvist och Tåg berättar att de letade efter ett svenskt namn med bokstäver som grafiskt skulle passa med varandra och som skulle vara lätt att minnas. De ville inte heller att någon genom namnet skulle kunna gissa sig till vad bolaget sysslar med.

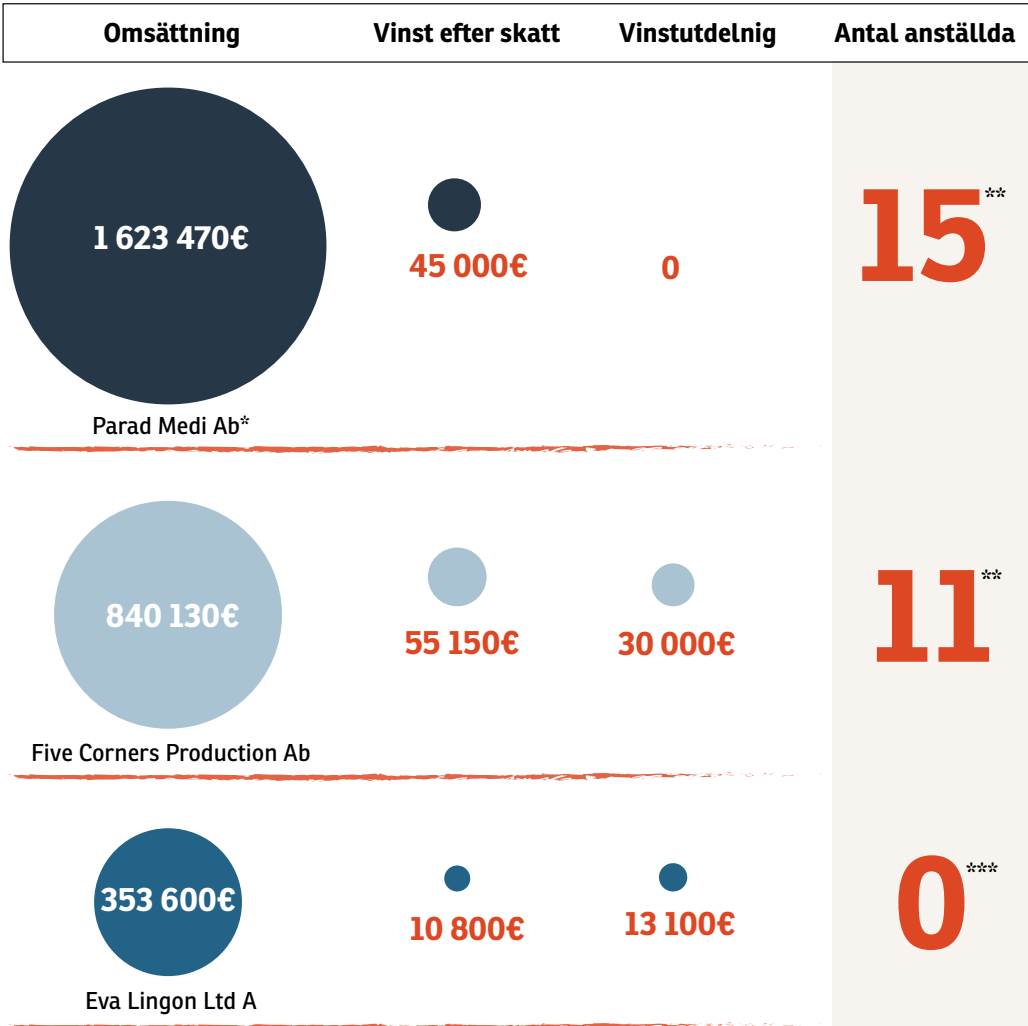
”Vi gömde allt i logon: en bäver som håller i en kamera. Bävern är bra på att samarbeta och samarbete behövs för att nå målet”, berättar Tåg.

Ganska ofta får bolaget mejl som inleds ”Hej Eva”.

”Vi brukar inte rätta skribenten utan svarar att Eva är på semester”, säger Rönnqvist. ●

För artikeln har också Markus Reiche, vd på Five Corners Productions, intervjuats.

NYCKELTAL – TRE PRODUKTIONSBOLAG

*Ägs av moderbolaget Lindberg & Högström Ab som hade en omsättning på 350 000 euro och en vinst på 110 000 euro 2024.

**Omfattar också visstidsanställningar.

***Bolagets ägare Rasmus Tåg och Tage Rönnqvist säljer tjänster till bolaget som frilansar.

Svenska Yle och externa inköp

- Totalt betalade hela Yle 37,1 miljoner euro för inhemska visningsrätter, bland annat finländskt drama, dokumentärer och fakta-innehåll.
- Svenska Yles budget för inköp från inhemska produktionsbolag var kring 4,5 miljoner euro 2023 och 2024. (Svenska Yles sammanlagda utgifter var 41 miljoner euro).
- År 2024 köpte Svenska Yle in 35 produktioner av externa produktionsbolag.
- Sex av dem var producerade av Parad Media och tre av Five Corners Production. Eva Lingon Ltd och Clayhill Productions sålde två produktioner under året. 22 olika bolag sålde en produktion.

Journalistiken har misslyckats i att rapportera verklighetstroget om Gaza

När det gäller rapporteringen om Gaza upprepar mediehus vikten av opartiskhet. Det kan förstås som att låta båda sidor komma till tals. Men kärnan i journalistiken är också sanningsenlighet, att beskriva verkligheten så korrekt som möjligt, och det idealet uppfylls inte nödvändigtvis genom att bara citera två olika sidor i en konflikt.

Det här har varit ett av problemen i medierapporteringen om Israels offensiv i Gaza. Jag tänker bland annat på alla otaliga (nyhetsbyrå) artiklar som rapporterat om en ny bombning utförd av Israel. Först nämns antalet döda som Gazas hälsomyndigheter uppger, och sedan Israels uttalande om Hamaskrigare eller -fästen i sjukhuset eller i skolan.

Det har varit svårt, till och med omöjligt att verifiera fakta, men att mediehusen i nästan två år citerat Israels propaganda har i viss utsträckning gjort mera skada än nytta, om man utgår från idealet att försöka beskriva verkligheten.

Medierna har genom valet att okritiskt upprepa den Israeliska statsledningens uttalanden, blivit ett språkrör för propaganda, vars sanningshalt är lika mycket att lita på som Kremls dito. Medier har därmed alltför länge bidragit till det narrativ som Israel vill att omvärlden ska tro på: att det stora antalet civila döda är en beklagansvärd, men nödvändig "bieffekt", av självförsvar och en rättmätig kamp mot terrorister.

AVSAKNADEN AV SAMMANHANGET är ett problem som är inbyggd i den snabba nyhetsjournalistiken. Men genom att på ett närmast rituellt vis i varje liten notis inkludera

att kriget började efter Hamas terrorattack 7 oktober 2023, samtidigt som Israels decennier långa ockupationspolitik och systematiska människorättsbrott mot palestinier inte nämns, blir kontexten förvriden. Fastän rapporteringen inte alltid innehåller direkt faktafel ger den en felaktig bild av verkligheten.

Avsaknaden av sammanhanget är ett problem som är inbyggd i den snabba nyhetsjournalistiken.

När rapporteringen underlåter att beskriva de politiska strömningar i Israel som anser att hela det nuvarande Israel-Palestina borde tillfalla enbart judar, blir massutplåningen av palestinier obegriplig, fastän det är en helt följdriktig konsekvens av en politisk ideologi.

När Israels ledning nu helt öppet beslutat att fördriva hela den palestinska befolkningen från Gaza, har också tonen i finländska medier ändrats en aning. Men när kommande generationer tvingas tampas med hur västvärlden kunde låta ett folkmord ske framför öppen ridå, kommer blicken också att vändas mot journalistikens delaktighet i att upprätthålla ett falskt narrativ snarare än att beskriva verkligheten så korrekt som möjligt. ●

Emma Strömberg ● Skribenten är frilansjournalist i Åbo.

MEDIENYTT

Arbetsgivare grundade fackförbund i Sverige – "gula" fackförbund ogiltiga i Finland

I Sverige stormar det kring frilansars fackliga frågor. Orsaken är det nya fackförbundet Uppdragsarbetarförbundet, UAF, som hittills inte har några medlemmar, bara en styrelse. Det som skapat kontrovers är UAF:s bakgrundskrafter, som den svenska tidningen *Arbetsvärlden* rapporterat om. Idén till det nya fackförbundet kom från **Stephen Schad**, som är vd för faktureringsföretaget Frilans Finans som används av tusentals svenska frilansjournalister. Det nya facket stöds ekonomiskt av Frilans Finans. Schad är även ordförande för Egenanställningsföretagens Arbetsgivarorganisation.

Sverige har, liksom Finland, undertecknat FN:s arbetsorganisation ILO:s konvention 98. Enligt konventionen ska arbetsgivare inte bidra till att grunda eller finansiera fackförbund utan facken ska vara

fria. Fack som kontrolleras av arbetsgivare kallas gula fack.

I Finland skulle kollektivavtal, som slutits av fackförbund som grundats eller finansieras av arbetsgivaren, inte vara giltiga. Det säger **Merja Kauhanen**, ledande forskare på forskningsinstitutet Labore. Hon är expert på det finländska avtalssystemet.

"Arbetsgivarparten ska inte ha inflytande över fackförbund – det nya svenska förbundet låter inte som ett särskilt självständigt fackförbund", säger Kauhanen.

Kauhanen lyfter även upp att i lagen om kollektivavtal gjordes i fjol ett tillägg som tydligare än tidigare förbjuder så kallade gula kollektivavtal.

"För att ett kollektivavtal ska vara giltigt måste avtalsparterna ha rätt att teckna avtal. Om ett fackförbund är i arbetsgivarens ledband så kan man inte

säga att fackets syfte är att främja arbetstagarnas intressen", säger Kauhanen.

I Finland finns tre exempel från 2000-talet där arbetsgivare grundat gula fackförbund men inget av facken har haft långvarig framgång. Det handlar om videouthyrningskedjan Makuunis "fackförening", reklamutdelarföreningen Suomen mainosjakajien etujärjestö, SME, och Finlands fria sjöfarare rf. SME lyckades värva medlemmar och tecknade avtal där lönen var långt under branschens avtalsenliga löner.

"En dom i hovrätten 2015 slog fast att föreningen SME inte kan uppfattas som en nationell arbetstagarorganisation som kan teckna giltiga kollektivavtal," säger Kauhanen.

Marcus Floman

FOKUS

Jonna Öhrnberg haluaa kohdata kuvattavansa myös kiireessä

Nina Erho, teksti • Outi Neuvonen, kuva

Freelancevalokuvaaja **Jonna Öhrnberg** oli elokuun lopussa *Me Naisten* kuvauskeikalla Ylen *Elämäni biisi* -ohjelman pressitilaisuudessa. Tilaisuus pidettiin ravintolassa Finlandia-talolla.

"Se oli aika tavanomainen seurapiiripalstan keikka. Kuvat piti ottaa nopeasti, eikä valoon ja taustaan voinut juuri vaikuttaa", Öhrnberg sanoo.

Siihen kuvaaja voi kuitenkin vaikuttaa, millä mielin julkkis juuri hänelle poseeraa.

"Katson aina ensin silmiin ja kerron, mihin kuvaan. Siitä tulee kuvattavalle helpommin olo, että keskityn ja haluan ottaa hänestä hyvän kuvan kuin että vain ryntäisin räpsimään."

Pressissä kuvausaika oli ensin ja haastattelut sitten. Kun ohjelman uudet artistit oli julkistettu, Öhrnberg ja toimittaja **Annika Vuorensola** sopivat, ketkä kuviin pitää ainakin saada.

Kuvausaikaa oli kaikille lehdille yhteensä 15 minuuttia. Kyy-närpäitä ei silti käytetty.

"Kyllä siinä ennemmin katsotaan, että jokainen saa työnsä tehtyä", Öhrnberg sanoo. ●

Seurapiiripalstoille kuvaaminen on ollut osa Jonna Öhrnbergin työtä parikymmentä vuotta. Elämäni biisi -ohjelman pressissä hän kuvasi muun muassa juontaja Katja Ståhlin ja laulaja Henri Piispasen.

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän opettaja Jyväskylän yliopistossa.

Subjektin taivuttamisen ei pitäisi unohtua

Huomaatko seuraavassa virkkeessä korjaamisen tarvetta? ”Ylikulutusjuhlan aikakaudella jokainen ostos pitäisi olla hyvin tarkkaan harkittu.”

Lauseen subjekti on jäänyt taivuttamatta. Yleiskielen muoto olisi *jokaisen ostoksen pitäisi olla hyvin tarkkaan harkittu*.

Kieliopissa tämä rakenne tunnetaan välttämättömyyttä ilmaisevana eli nesessiivirakenteena. Journalismissa sitä voisi puolestaan nimittää kannanottoilmaukseksi. Varsinkin poliittiset sitaattit pursuavat nesessiivirakenteita, kuten *täytyy, tulee ja tarvitsee* sekä *on pakko, on määrä ja on välttämätöntä*.

Nesessiivilauseen verbi on aina yksikön kolmannessa persoonassa, eli verbi ei taivu subjektin mukaan. Nesessiivilauseessa erityisesti taipuva osa on subjekti: tekijää tai kokijaa tarkoittavan sanan tulee olla genetiivimuodossa. Olisi yleiskielen vastaista kirjoittaa ”lapsen pieni ääni on tultava kuulluksi”. Oikeasti-

han lapsen pienen äänen on tultava kuulluksi.

Nesessiivirakenteen subjekti jää toisinaan taivuttamatta myös taitavilta kirjoittajilta. Todennäköisin syy lienee puhekielen tai vieraitten kielten vaikutus. Esimerkiksi tekstiä englannin kielestä käännettäessä nesessiivirakenteen subjektin taivutus unohtuu herkästi.

Kirjoittajia voi hämätä sekin, että välttämättömyyden ilmauksia esiintyy muunkinlaisissa yhteyksissä kuin nesessiivilauseissa. Välttämättömyyttä saatetaan ilmaista vaikkapa kopulalauseissa (*purjehtiminen on välttämätöntä*) ja eksistentiaali- eli esittelylauseissa (*hyvinvointialueella on oltava riittävästi omaa palvelutuotantoa*). Tällaisissa lauseissa subjekti ei päädy genetiivimuotoon, eikä niissä yleensä satu virheitä.

Virheen välttää silloinkin, jos lausuu **Mauno Koiviston** tavoin, että *tarttis tehrä jotain*. Taitavana poliittisena puhujana Koivisto yhdisti nesessiivirakenteeseen nollapersoonan eli muodon, jossa jätetään nimeämättä, kenen pitäisi tehdä jotain. ●

TUTKITTUA

Yksilön rikastumisesta on tullut talousmediassa ihanne

Suomalaisten talouslehtien tapa kirjoittaa omistajuudesta on muuttanut muutamassa kymmenessä vuodessa.

Tämä käy ilmi tutkimuksesta, jonka *Economy and Society* -lehti julkaisi viime vuoden lopulla. Siinä viestinnätutkija **Hanna Kuusela** analysoi suomalaisten talouslehtien tapaa käsitellä omistamista.

Tutkimus perustuu *Talouselämän* ja *Arvopaperin* vuosikertojen 1981, 1991, 2001, 2011 ja 2021 sisältöanalyysille. Ajanjakson alussa *Arvopaperi* oli tosin vain pieni yhdistyslehti, joten sen rooli aineistossa korostuu vasta myöhemmin vuosikymmeninä.

Vuosien 1981 ja 1991 talousuutisissa yritysten omistajiksi kuvattiin valtiot, kaupungit ja toiset yritykset sekä toisinaan suvut. Toimittajat ihailivat vakaata ja yhteiskunnallisesti vastuullista omistajuutta. Lehdistä esiteltiin yksilöistä lähinnä yritysjohtajia – ei omistajia tai sijoittajia.

Vuoden 2001 aineisto osuu ajanjaksolle, jolloin

pojoismainen talousjournalismi mullistui ja siitä tuli aiempaa arvostetumpaa. Suomessakin yritys- ja pörssi uutisten rinnalle ilmestyi talousaiheisia kolumneja ja ilmiöjuttuja. Samalla toimittajat kiinnostuivat rikkaista yksilöistä.

Suurin ero vuoden 2001 talouslehtien ja myöhempien vuosikymmenten välillä oli, että vuonna 2001 rikkaiden esiinmarssi kytkettiin toisinaan osaksi keskustelua taloudellisesta eriarvoisuudesta.

Sen sijaan vuosina 2011 ja 2021 rikkaiden ihanetta ei kyseenalaistettu eikä puolustettu. Siitä oli tullut itsestäänselvä hyve, josta ei tarvinnut edes keskustella. Varallisuuden kertyminen yksilöiden ja dynastisten sukujen haltuun alettiin esittää järkevimpänä tapana hallinnoida pääomaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tutkijan mukaan havaitut muutokset talousmedian kuvastossa ovat osa uuden kansainvälisen talousideologian nousua. Siinä rikkaiden rikastumista pyritään edistämään vaatimalla

heille yhteiskunnallisia erioikeuksia. Tämän väitetään olevan yhteisen edun mukaista.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: MAIJA SAARI

Satu Pajuriutta, 51, aloitti elokuussa pääkaupunkiseudun seurakuntien kustantaman *Kirkko ja kaupungin* toimittajana. Sitä ennen hän työskenteli yli 20 vuotta *Helsingin Sanomissa*, pisimpään kaupunkitoimituksessa vuosina 2011–2022. *Helsingin Sanomiin* hän tuli alun perin urheilutoimittajaksi. Viimeksi Pajuriutta työskenteli *Helsingin Sanomissa* toimitussihteerinä.

Satu Pajuriutta löysi itsensä oloisen paikan Kirkko ja kaupungista

Mikä sai lähtemään Hesarista?

Useat perättäiset raskaat muutosneuvottelut saivat tähyilemän muualle, kun moni asia muuttui, hyviä työkavereita lähti ja työvuoroni muuttuivat iltapainotteisiksi.

Miksi halusit Kirkko ja kaupunkiin?

Minulla on vahva kaupunkitoimittaja-tausta, ja tein myös *Hesariin* paljon juttuja ”pienen ihmisen näkökulmasta”. Monikana-vaissessa työssä saan käyttää koko osaamistani.

Mikä uudessa työssä on yllättänyt?

Ei oikeastaan vielä mikään. Erilaista on se, että Teams-kutsuja on tullut aiempaa enemmän. Säännöllisiä palavereja on esimerkiksi seurakuntien viestijöiden kanssa.

Miten uusi työsi eroaa vanhasta toimintavuorokauden ja riippumattomuuden kannalta?

Kirkko ja kaupunki seuraa tietysti tiiviimmin kirkon asioita. Toisaalta myös se tekee hyvää, kriittistä journalismia, mikä oli minulle jo työtä hakiessa tärkeää.

Mitä oppeja isosta päivälehdestä kannattaa tuoda seurakuntalehteen?

Isossa uutisorganisaatiossa oppimastani reagointinopeudesta on hyötyä. Myös kokemukseni printin ja digin yhteistyöstä sekä median sisältöjen jakamisesta sen omissa käsissä olevissa kanavissa, kuten uutiskirjeissä, on hyödyksi.

Jos joutuisit keksimään Kirkko ja kaupungille sloganin, mikä se olisi?

Lähellä ihmistä, kiinnostavasti kirkosta. **Kirkko ja kaupungin toimittajan pitää kuulua**

evangelisluterilaiseen kirkkoon. Mitä ajattelet siitä?

Ymmärrän sen, mutta ymmärrän myös vastakkaista mielipidettä. Itse halusin liittyä kirkkoon 13-vuotiaana, ja olen edelleen jäsen. Joskus kirkon kannat ovat mietityttäneet, mutta kokonaisuus on aina jäänyt plussalle.

Valmistuit vuonna 2024 kirjallisuusterapiaohjaajaksi. Mitä kaksi ammattia antaa?

Opiskelu oli tilaisuus itsetutkiskeluun, työnohjaukseen ja vertaistukeen tilanteessa, jossa media-alan työn tulevaisuus on sumuinen. Kirjallisuusterapiaohjaajana hyödyn siitä, että olen haastatellut paljon ihmisiä rankoista aiheista. Koulutus antoi siihen vielä lisää työkaluja.

Julkaisit vuonna 2024 kirjan Mökkiruokaa ympäri vuoden (Cozy Publishing) Petra ja Noora Väänäsen kanssa. Miten aikasi riittää kaikkeen?

Lapseni ovat jo aikuisia, ja olen järjestelmällinen ja hyvä priorisoimaan. Toisaalta edistän kirjaprojekteja muun elämäntilanteen mukaan. Tässä yhdistyi monta rakasta, palauttavaakin asiaa: kirjoittaminen, ruoanlaitto, luonnossa olo ja rentouttavat ruokailuhetket.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Heitä on monta. Nuorena ihailin urheilutoimittaja **Hilla Blombergia**, joka oli tienraivaaja miehisellä alalla. Kirjailija ja kolumnisti **Auli Viitala** kirjoittaa terävällä kynällä.

Nina Erho

Vantaan luonto yllätti toimittajan

Olin *Suomen Luonnon* keikalla Vantaan Korsoissa. Kasvoin siellä 1980- ja 1990-luvuilla, ja kohtasin lapsena kaikenlaista hämää, mutta minulla on myös paljon hyviä muistoja vehreästä naapurustostani.

Ideana oli pohtia lähiluonnon merkitystä ja palata katsomaan, miten entisen kotini ympäristö oli muuttunut. Kiertelin kameran kanssa tutuissa paikoissa lähellä juna-asemaa. Hylättyjen tonttien kasvi- ja hyönteispaljoukset olivat korvattu asfaltoiduilla parkkipaikoilla ja valtavat hopeapajut pensasaitariveillä. Humalaisten porukoiden suosiossa ollut, lapsilta kielletty pajupöheikkö oli leikattu alas. Korso vaikutti siistiytyneen niin hyvässä kuin pahassa.

Takaisin autolle kävellessä harmittelin, etten ollut saanut kuvaa mistään lehtokotiloa isommasta eläimestä. Auto odotti pienkerrostalo-alueella kallioista metsikköä vastapäätä. Iltaaurion kultaiset säteet keräsivät parveilevia hyönteisiä ja ilma tuoksui tuomenkukilta. Juuri kun olin istunut autoon, huomasi edessä liikettä. Kauris olisi kiva, ajattelin.

Ennen kuin ehdin kurottaa kameraa, puska-asta astui esiin Homo sapiens ja sitten toinenkin. Ne olivat noin kymmenen metrin päässä. Iso-koisempi yksilö seisahtui avoimelle paikalle, otti minuun tiiviin katsekontaktin ja pudotti housut nilkkoihinsa. Näytti urokselta. Naaraaksi tulkitsemani yksilö laskeutui polvilleen uroksen eteen ja ryhtyi toimeen. Kumpikaan ei häiriintynyt, vaikka veivasi vieressä autoa pois ahtaalta parkkipaikalta.

Kaasutin pian pois paikalta. Kotimatalla mietin, että olipa siinä loppukliimaksi Korso-rettelleni. Koko perheen luontolehdessä tästä parittelurituasta ei kuitenkaan voinut kertoa.

Paula Humberg

Kirjoittaja on valokuvataiteilija ja freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Ilta-Sanomien toimittaja ja pitkäaikainen työsuojeluvaltuutettu Taneli Topelius viihtyy luottamustehtävässä. "Kaikki asiat eivät aina etene eivätkä tule valmiiksi heti, mutta ei tarvitsekaan. Sitten niitä katsotaan hetken päästä uudestaan."

TYÖSUOJELUVALTUUTETUN PITÄÄ OSATA PYSÄHTYÄ KUUNTELEMAAN

Nina Erho, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

Elokuva- ja tv-toimittaja **Taneli Topelius** on hoitanut *Ilta-Sanomien* työsuojeluvaltuutetun tehtävää neljä kaksivuotiskautta ja aikoo asettua taas uudelleen ehdolle tänä syksynä.

"Työhyvinvointi on yhteinen asia ja jokaisen vastuulla. Tämä on oma tapani edistää sitä", Topelius sanoo.

Lehtien ja kustantamoiden toimitusosastot valitsevat loka-marraskuussa luottamushenkilöt ja työsuojeluvaltuutetut vuosille 2026–2027.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävä on seurata työpaikan oloja terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Hän kertoo ongelmista työnantajalle ja vie ratkaisemattomat ongelmat tarvittaessa työsuojeluviranomaisen käsiteltäväksi.

Käytännössä valtuutetun työpöydällä voi olla esimerkiksi työtilojen lämpötilaan, ilmanvaihtoon ja valaistukseen, työterveyspalvelujen saatavuuteen ja työssä jaksamiseen liittyviä kysymyksiä.

"Välillä tämä on ihmisten henkilökohtaistenkin huoltien läpi käymistä ja kuuntelemista. Kuormitusta voi aiheuttaa esimerkiksi muutos työrytmisä, uusi toimitusjärjestelmä tai muutokset organisaatiossa tai työtiimeissä", Topelius sanoo.

KOVIN YKSITYISKOHTAISESTI työsuojeluvaltuutettu ei voi työstään kertoa vaitiolovelvollisuuden takia. Yhden esimerkin kaikkia sanomalaisia koskeneen ongelman ratkaisemisesta Topelius kuitenkin antaa.

Kun Sanoman työterveyspalvelut kilpailutettiin ja uusi toimija aloitti vuonna 2022, lääkäriaikojen saaminen vaikeutui ja asioiden eteneminen hidastui. Siitä oli harmia etenkin flunssakaudella.

"Lopulta kyse oli pienistä käytännön asioista. Kun ne saatiin keskusteltua uuden palveluntarjoajan edustajien kanssa, monen arki helpottui."

Sanoman koko henkilöstöä koskevia asioita Topelius hoitaa yhtiön muiden työsuojeluvaltuu-

tettujen ja turvallisuuspäällikön kanssa. Oman toimituksensa asioista hän keskustelee kollegoiden, esihenkilöiden, toimituspäälliköiden ja päätoimittajan kanssa.

Työsuojeluvaltuutettu saa vapaata työtehtävistään niin, että hän voi hoitaa sekä oman työnsä että luottamustoimensa yleensä työajalla. Topelius on tarvittaessa sopinut luottamustehtävän hoitamisesta esihenkilönsä kanssa mutta löytänyt sille yleensä "hetken sieltä, toisen täältä".

Topeliusta itseään tukevat tehtävässä toimituksen luottamushenkilö, toimitusosasto, yhtiön muut työsuojeluvaltuutetut ja Journalistiliitto.

Työsuojeluvaltuutetun hyveitä ovat kuuntelemisen, läsnäolon ja keskustelemisen taidot.

"Ovathan ne pysäyttäviä hetkiä, kun joku tulee kertomaan asiasta, joka on saanut hänet pois tolaltaan. Toisaalta keskustelun kuluessa alkaa yleensä aika nopeasti tarkentua, mistä oikeastaan on kyse ja mitä asialle voisi kenties tehdä." •

VARSINAISEN TYÖNTEKOPAIKAN RAJAT

Työsopimuksessa määritelty työntekopaikka on yksi työsuhteen olennaisista ehdoista. Muita ovat esimerkiksi työtehtävät, työaika ja palkan määrä. Olennaista ehtoa työnantaja ei voi muuttaa yksipuolisesti ilman irtisanomisperustetta, kuten työn olennaista ja pysyvää vähenemistä. Työsopimukseen merkittyyn työntekopaikkaan eli varsinaiseen työntekopaikkaan tulisikin suhtautua samalla tarkkuudella kuin muihin työsuhteen olennaisiin ehtoihin.

Journalistiliitolle esitetyt kysymykset varsinaisesta työntekopaikasta liittyvät tavallisesti matkakustannuksiin, matka-ajan korvauksiin ja päivärahoihin. Kodin ja varsinaisen työntekopaikan välisiä matkojahan ei yleensä korvata. Mikä on varsinainen työntekopaikka esimerkiksi sellaisessa tv-tuotannossa, jossa työtä tehdään tuotantoyhtiön toimitiloissa, pääkuvauspaikalla useiden satojen kilometrien päässä ja muilla kuvauspaikoilla lähellä toimitiloja? Vaikka varsinaisia työntekopaikkoja voi olla useita, laissa on säädetty reunaehdot sille, mitä voi ja mitä ei voi pitää varsinaisena työntekopaikkana.

TULOVEROLAIN MUKAAN varsinainen työntekopaikka on vakituinen työskentelypaikka. Jos sellaista ei työn liikkuvuuden takia voi määritellä, niin työntekopaikka on se paikka, josta haetaan työmääräyksiä ja jossa säilytetään työvälineitä. Kyse ei kuitenkaan voi olla varsinaisesta työntekopaikasta, jos seuraavat neljä edellytystä täyttyvät:

1. Paikka sijaitsee muualla kuin työnantajan toimipaikassa.
2. Työskentely paikassa kestää alle kolme vuotta.

3. Paikka sijaitsee yli 100 kilometrin päässä työntekijän asunnosta.

4. Työntekijä joutuu työntekopaikkaan tehdyn matkan takia yöpymään tilapäisissä majoitus-tiloissa, kuten hotelleissa tai yhteismajoituksessa.

Jos kaikki neljä ehtoa täyttyvät, kyse on erityisestä työntekopaikasta, jonne tehdään työmatka joko varsinaiselta työntekopaikalta tai kotoa.

KÄSITETTÄ "TYÖNANTAJAN TOIMIPAIKKA" on täsmennetty lain esitöissä, jotka ovat lain valmisteluaineistoa ja eräänlainen lukuohje. Työnantajan toimipaikalla tarkoitetaan työnantajan tilaa, joka on muuten kuin tilapäisesti työnantajan hallinnassa.

Esimerkkinä työnantajan tilapäisesti hallitsemasta paikasta esitöissä mainitaan rakennustyömaa. Tuskin on liian rohkeaa tulkita, että kuvauspaikka rinnastuu tilapäisyydessä rakennustyömaahan.

Syrjäinen pääkuvauspaikka luultavasti täyttäisi edellä olevat ehdot ja olisi siksi välttämättä erityinen työntekopaikka. Lähellä toimitiloja sijaitsevat muut kuvauspaikat, joissa työskennellään lyhyitä aikoja, eivät myöskään kelpaisi varsinaisiksi työntekopaikoiksi, koska työ niissä ei ole vakituista. Tällöin varsinaiseksi työntekopaikaksi kävisivät ainoastaan yhtiön toimitilat.

Tuloverolain raamit varsinaisesta ja erityisestä työntekopaikasta on laadittu verotusta varten. Niillä on kuitenkin työntekijälle merkitystä myös siksi, että monissa työehtosopimuksissa on määritetty matkakustannusten, matka-ajan korvausten ja päivärahojen maksamisesta, kun kyse on työnantajan määräämästä matkasta erityiselle työntekopaikalle. ●

Jaakko Sauvola ● Kirjoittaja on RTTL:n freeluottamushenkilö ja toimi kesällä juristiharjoittelijana Journalistiliitossa.

Sanomalehtimies 6/1961 kannusti kunnallisuutisointiin.

Virkamies palkitsee myötätunnon korkojen kera

Lähestyessään kunnan virkamiestä toimittajan olisi [...] hyvä muistaa, että tässä ollaan tekemisissä kiireisen ja työtaakkansa alla huokailevan kansalaisen kanssa. Häntä ei ole syytä lähestyä samaan tapaan kuin poliisikonttoria, mistä illan suussa kysellään, jotta kuuluuko mitään erikoista.”

Näin ohjeisti **Vilho Halme** kollegoitaan *Sanomalehtimiehen* numerossa 6/1961.

Halme arveli kunnallisasioiden uutisoinnin olevan monelle ”maaseutulehdistön rutiinilehtimiehelle” jopa vastenmielistä, mutta kannusti näitä silti sen pariin. Kunnista löytyisi kyllä kovia uutisia, kun teki työnsä huolella ja piti huolta lähdesuhteista. Erityisesti Halme suositteli seuraamaan kunnanhallitusten päätöksiä.

Joskus toimittaja saattoi Halmeen mukaan edistää omaa asiaansa jopa vaikenemalla. Monelle epäkohdalle kun löytyi hänen mielestään järkevä selvitys.

”Ei se silloin arvostelusta parane ja mikäli siitä korrektisti pidättäydään, on meiltä ymmärtämystä toivonut syytön virkamies siittä niin kiittollinen, että varmasti ja oikealla hetkellä meitä muistaa ja antaa julkisuusmielessä erinomaisen jutun omalta hallinnonalaltaan korkojen kanssa seuraavalla kerralla.”

Marja Honkonen

KUVAJOURNALISTIEN KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Apurahahaku alkaa **12. syyskuuta ja päättyy 3. lokakuuta kello 16.**

Jokesin Lehtikuvaajarahaston jakamia apurahoja myönnetään esimerkiksi opintomatkoihin, kirja- ja näyttelyhankkeisiin, ammatillisiin kursseihin ja konferensseihin osallistumiseen, valokuvaproduktioiden tekemiseen ja alaa koskeviin tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan kuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahiin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella työhistorialla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus: <https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

RTTL:N MEDIASEMINAARI

MEDIA KULTTUURIN
TUOTTAJANA & YLLÄPITÄJÄNÄ

KE 29.10. KLO 12-16

Elokuvateatteri Gilda, Hki

MUKANA MUUN MUASSA

Marit af Björkesten, toimitusjohtaja, Yle

Anu Koivunen, professori, Turun yliopisto

Riina Tanskanen, kuvataiteilija

Lasse Saarinen, toimitusjohtaja, Suomen elokuvasäätiö

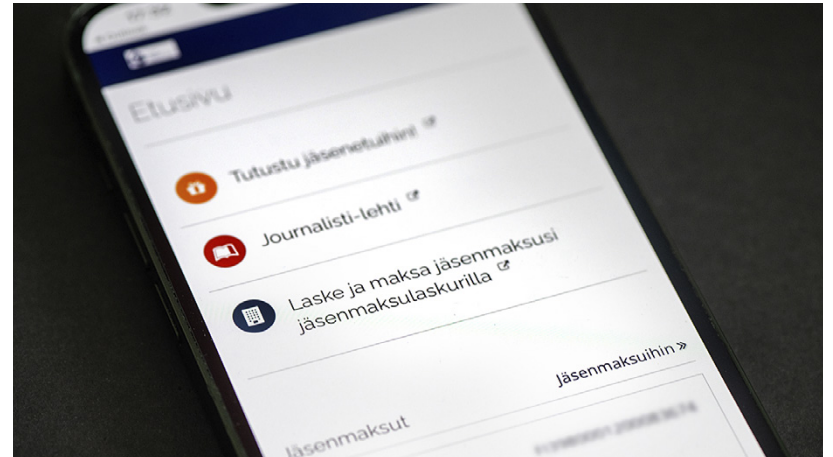
Sonja Saarikoski, toimituspäällikkö, Uusi Juttu

Tilaisuuden juontavat: Aleksis Salusjärvi ja Minna Joenniemi

Tilaisuudessa on kahvitarjoilu, ja se on maksuton Journalistiliiton jäsenille ja alan opiskelijoille.

Ilmoittautuminen alkaa 29.9.2025

www.rttl.fi

JÄSEN!

Ovatko yhteystietosi muuttuneet?
Haluatko tilata pressikortin?

Kirjaudu **Oma Journalistiliittoon!**
oma.journalistiliitto.fi

Uudessa Oma Journalistiliitto -palvelussa voit muun muassa:

- tarkistaa ja päivittää jäsentietosi
- maksaa jäsenmaksun (verkkopankki, MobilePay, luottokortti)
- tilata pressikortin
- tutustua jäsenetuihisi

Tietoturvalliseen palveluun kirjaudutaan vahvalla tunnistautumisella, joko omilla pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.

Kun pidät tietosi ajan tasalla, voimme tavoittaa sinut jäsenyyteen, jäsenetuihin tai edunvalvontaan liittyvissä asioissa.

Oma Journalistiliitto -palvelu toimii suomen ja ruotsin kielillä.

Lue lisää: journalistiliitto.fi

KOULUTUKSET

Esittäydä kiinnostavasti ja löydä työtilaisuuksia LinkedInissä

Tule kuulemaan LinkedInin algoritmeista, uutisten näkyvyydestä ja keskustelukulttuurista. Saat tietoa, millaista osaamista ja kokemusta kannattaa nostaa esiin ja miten tavoitat sinulle tärkeitä yleisöt. Hyödynnä tietoja oman asiantuntijabrändisi vahvistamiseen tai uusien työtilaisuuksien ja toimeksiantojen löytämiseen. Kouluttajana toimii digimarkkinointitoimisto Kuulun perustaja **Jonna Muurinen**. Webinaari on maksuton ja se sopii kaikille liiton jäsenille.

Aika: Ti 30.9. 17–19

Paikka: Zoom

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat, 26.9. mennessä

Järjestäjä: SJL

Uskontojen rooli kriiseissä -seminaari Oulussa

Millaista valtaa media käyttää kertoessaan uskonnoista paikallisten ja globaalien kriisien taustalla? Osaako media ammattikuntana arvioida osaavasti ja kriittisesti uskontojen vaikutusta ja uskonyhteisöjen toimintaa? Seminaarissa esiintyvät Lähi-idän kriiseihin erikoistunut tutkija **Timo R. Stewart**, uskonnon ja politiikan yhteentörmäyksiä tutkinut yliopistonlehtori **Tuomas Äystö** Helsingin yliopistosta (etänä) ja Oulussa asuva somalitaustainen tulkki ja kunnallispolitiikko **Jamal Awad** (kok.). Paneelikeskustelun vetää *Kalevan* toimittaja **Minna Akimo**. Maksuttomaan tapahtumaan ovat tervetulleita kaikki liiton jäsenet.

Aika: La 4.10 klo 12.30–17

Paikka: Oulun keskusta. Tarkka tapahtumapaikka ilmoitetaan myöhemmin.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat, 26.9. mennessä
Järjestäjät: Pohjois-Suomen Journalistit ja SJL

Freekuvaaja, näin neuvottelet keikkapalkkioista asiakkaiden kanssa

Freelancetapaamisessa kuvaajat kertovat onnistuneista neuvotteluista ja työstään. Vinkkinsä antavat valokuvaajat **Kai Joronen**, **Vuokko Salo** ja **Mikko Törmänen**. Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtaja **Anna-Sofia Nieminen** esittelee yhdistyksen palkkiosuosituksia. Voit esittää kysymyksiä myös ilmoittautumislomakkeella.

Kaikki Journalistiliiton jäsenet ovat tervetulleita. Liitto tarjoaa kahvit.

Aika: Ke 8.10. klo 17–19

Paikka: SJL:n toimisto, Ympyrätalo 7.krs, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat, 19.9. mennessä
Järjestäjät: SJL, Fimage ja SFJ

Teemapäivä: Muutosneuvottelut

Ay-koulutuksessa käydään läpi seikat, joihin luottamushenkilön tulee jäseniä edustaessaan erityisesti kiinnittää huomiota. Koulutuksessa

KUVA: VLADIMIR MUSAELIAN/TASS

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteeri Leonid Brežnev puhelimesta valtion loma-asunnolla Jaltalla kesällä 1982. Brežnevin puhelut ovat keskeisessä roolissa *The Helsinki Effect* -elokuvassa.

Etyk-arkistoista koostettu dokumenttielokuva piirtää viivan nykyhetkeen

Helsingissä vuonna 1975 järjestetty Etyk-konferenssi tallentui monilla tv-kameroilla. Ohjaaja **Arthur Franck** on käynyt arkistot läpi ja koostanut satojen tuntien arkistomateriaaleista näköisensä humoristisen tulkinnan kokouksesta ja sen seurauksista.

Viime keväänä ensi-iltansa saanut *The Helsinki Effect* -dokumenttielokuva (Polygraf 2025) riemastuttaa erityisesti tekoälyn avulla toteutetuilla suurvaltapomojen puhelinkeskusteluilla. Humoristisesta otteestaan huolimatta elokuva

muistuttaa siitä, miten tylsät kokoukset ja hidas diplomaattinen prosessi tuovat rauhan kannalta paremman lopputuloksen kuin nykypäivän pikaisesti tehdyt diilit.

Elokuva on ehdolla Pohjoismaiden neuvoston elokuvapalkinnon saajaksi. Sen voi nähdä Rakkautta ja anarkiaa -festivaaleilla Helsingissä.

Manu Marttinen

Rakkautta ja anarkiaa -elokuvasfestivaali
Helsinki 18.–28.9. Lisätiedot: hiff.fi

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalisti.fi/ilmoittajalle

käsitellään myös yhteistoimintalakiin vuonna 2025 tulleet muutokset. Kouluttajina ovat Journalistiliiton juristit **Sanna Nikula** ja **Heini Hietikko**.

Aika: Ti 30.9. klo 12–16

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat, 22.9. mennessä
Järjestäjä: SJL

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs.
00531 Helsinki
Broholmsgatan 18 A, 7 vån.
00531 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN
a-kassa.fi, 020 690 455
finka.fi, (09) 8689 400

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

KUVA: MIKKO RIKALA

Viivi Prokofjev, 37

- Digivisualisti ja kuvittaja Suomen Kuvalehdessä vuodesta 2021.
- Suunnittelee lisäksi kirjoja ja niiden kansia.
- Vuoden kauneimman kirjan palkinto 2022 (Klaus Maunuksela: *Manuaali*).
- Tehnyt aiemmin kuvituksia muun muassa *Groteskiin*, *Ainoon*, *Ylioppilaslehteen*, *Tulvaan* ja *Long Playhin*.

Kuvittaja Viivi Prokofjevin mielestä Suomen Kuvalehden kansijutun aihe on tärkeä: "Syön itsekin jauhelihaa enää harvoin."

Viivi Prokofjev kuvittaa intuitiolla

Uuden Jutun toimittaja Karoliina Paanasen valinta

"*Suomen Kuvalehden* numeron 23/2025 kannessa on kuvitus, jossa hampurilaisen keskeltä puuttuu pihvi. Se oli osa kuvituskokonaisuutta featurejuttuun, joka käsittelee jauhelihasta syntynyttä pulaa. Featurejournalismissa ehkä parasta on yllättävyys. Ihailen **Viivi Prokofjevin** taitoa löytää omaperäisiä tapoja käsitellä aiheita. Prokofjevin kuvituksissa on paitsi jokin kekseliäs idea myös kuvallinen oivallus. Ne ovat aivokarkkia.

Tässä idea oli esittää tuttuja asioita kuten lihamylly ja lihapakkaus arkisesta kontekstistaan irrotettuina, kimaltaviin ja kauniisiin väreihin yhdistettynä. Se pani ajattelemaan, että aika hassultahan suomalaisen intensiivinen suhde jauhelihaan näyttää.

Tämä on tyypillinen reaktio Prokofjevin kuvitusten äärellä. Olen viime vuosina päivitellyt monen toimituksessa työskentelevän tutun kanssa, miten hienoja Prokofjevin työt ovat. Ne ovat kansainvälistä tasoa."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti • Viivi Prokofjev ja Juri Rings, kuvitukset
• Mikko Rikala, kuva

Tämähän oli ihan täysin ryhmätyö!"

Kuvittaja, graafinen suunnittelija **Viivi Prokofjev** tähdentää heti haastattelun aluksi, ettei halua kunniaa *Suomen Kuvalehden* kansijutun (23/2025) kuvituksesta kokonaan itselleen. Kuvaaja **Juri Rings**, kuvatoimittaja **Jarmo Wright**, toimituspäällikkö **Mikko Numminen** ja ulkoasuvastaava **Laura Villi** ansaitsevat kehut yhtä lailla, Prokofjev sanoo. Omaa rooliaan hän luonnehtii tässä tapauksessa "AD:ksi".

"Mielestäni se oli Wright, joka ehdotti, että kansikuvan hampurilaisessa ei olisikaan pihviä ollenkaan."

Prokofjev tykkäsi ideasta ja kansiaihe oli sillä selvä. Tulos on yksinkertainen ja tehokas, klassisesti kerrasta tajuntaan iskeytyvä kuvitus.

"Idea kuvaa konkreettisesti sitä, että jauhelihaa ei enää riitä kaikille, ja siitä tulee luksustuote. Sitä oli muuten vaikea löytää edes jutun kuvauksia varten."

Kuvissa käytetty raitamotiivi taas lainaa pikaruokaketjuille tyypillistä kepeää muotokieltä. Jutun kuvien sumeus saatiin aikaan analogisesti hieromalla kameran linssiin vaseliinia.

"Se on vanha kikka", Prokofjev kertoo.

"Laura pyysi myöhemmin vähentämään sumeutta. Jouduin sanomaan, että ei sitä saa pois, koska se ei ole mikään efekti", Prokofjev kertoo.

Prokofjev sanoo tunnustavansa hyvät ajatukset helposti.

"Aivoissani on ikään kuin 3D-kortti. Kun pyydetään kuvitus, näen sen aika nopeasti valmiina. Minun on helppo tehdä päätöksiä. Jos ensimmäinen ja parhaan tuntuinen idea epäonnistuu, niin yritetään jotain muuta."

Prokofjev nauttii siitä, että *Suomen Kuvalehden* kansi ei ole perinteisen lehden kanneksi erityisen konseptoitu. Kansien aiheet ja toteutukset päinvastoin vaihtelevat laidasta laitaan. Hänen suosikkinsa omista kansistaan on numero 6/2025, jossa **Mark Zuckerbegistä** on tehty Manneken Pis -patsas.

"Koska se idea oli niin sairaan tyhmä!"

Prokofjev toivoo olevansa kuvittajana ennen kaikkea vaihteleva ja omaperäinen. Vaikka olisikin hyvä olla tunnistettava, olisi tylsää olla liian yhdenlainen, hän sanoo.

"Tärkeää on, ettei tee valmiiksi pureskeltua. Lukijalle pitää antaa mahdollisuus oivaltaa."

Suomalaiseen lehtikuvittamiseen ja myös journalismiin Prokofjev kaipaa samanlaista "sytkää" kuin oli vanhassa *Imagessa* ja vuosituhanen taitteen *Nyt-liitteessä*.

"Minusta on ollut aina kiva tehdä asiat hauskasti ja revitellä. Tällä hetkellä puuttuu sellainen pilke silmäkulmassa tehty julkaisu." •

